

Universitatea „Al. Ioan Cuza” Iași
Facultatea de Istorie

**Sistemele de depozitare și implicațiile lor economice
asupra spațiului est și sud-est carpatic (sec. I-VI p.
Chr.)**

- Rezumat -

Doctorand
Bianca Elena Grigoraș

Profesor Coordonator
Lucrețiu-Ion Bîrliba

Iași
2022

Cuprins

Cuprins

Abrevieri

Cuvânt înainte/1

Introducere/2

1 Obiective/8

2 Metodologie/14

3 Stadiul cercetărilor/16

I. Stăpânirea romană în teritoriul dintre Dunăre și Marea Neagră și relațiile cu populațiile spațiului est carpatic/21

II. Procesarea cerealelor/36

III. Gropile de provizii/46

III.1 Introducere/46

III.2 Surse/50

III.2.1 Surse literare/50

III.2.2 Surse arheologice/52

III.3 Gropile de provizii din spațiul est-carpatic/20

III.4 Gropile de provizii din spațiul sud-est carpatic/60

III.5 Studiu de caz. Gropi de provizii din situl nr. 2 de la Schineni-Săucești, jud. Bacău/63

III.6 Concluzii/66

IV. Vasele de provizii/68

IV.1 Introducere/68

IV.2 Surse cu privire la vasele de provizii și la activitățile în care acestea sunt implicate/73

IV.2.1 Surse literare/73

IV.2.2 Surse epigrafice/83

IV.2.3 Reprezentări artistice/91

IV.3 Tehnici de prelucrare a vaselor de depozitare/109

IV.4 Tipologia vaselor de depozitare/120

IV.4.1 Vase de provizii de dimensiuni medii și mici/124

IV.4.2 Dolia de dimensiuni mari/179

IV.5 Analize petrografice/183

IV.6 Concluzii/184

V. Stocarea alimentelor în depozite/186

V.1 Introducere/186

V.2 Tipologia depozitelor/190

V.2.1 Structuri de depozitare din lemn/191

V.2.2	Tipologie bazată pe arhitectură/195
V.2.3	Tipologie bazată pe locul de amplasare/208
V.2.4	Tipologie bazată pe surse literare și epigrafice/224
V.3	Surse cu privire la depozite/225
V.3.1	Surse literare/225
V.3.2	Surse epigrafice/228
V.3.3	Reprezentări de <i>horrea</i> pe mozaicuri/232
V.4	Structuri de stocare din spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră/239
V.4.1	<i>Horrea</i> portuare/240
V.4.2	<i>Horreum</i> urban roman timpuriu/247
V.4.3	<i>Horrea</i> urbane romane târzii/248
V.4.4	<i>Horrea</i> militare romane timpurii/250
V.4.5	<i>Horrea</i> militare romane târzii/255
V.4.6	<i>Horrea</i> rurale romane timpurii/262
V.4.7	Magazii pentru depozitare comunale/264
V.5	Stocarea proviziilor în <i>dolia</i> amplasate în interiorul locuințelor/275
V.6	Magazii de stocare în zona extra muros a cetăților/281
V.7	Stocare în interiorul turnurilor/284
V.8	Concluzii/289
VI.1	Considerații de istorie economică în spațiul sud-est carpatic/292
VI.2	Considerații de istorie economică în spațiul est-carpatic/306
VI.3	Concluzii finale/309
VII.	Anexă – Analize petrografice/311
	Bibliografie/314
	Lista Ilustrațiilor/356

Rezumat

Păstrarea produselor agricole pe perioade scurte, medii sau lungi de timp a reprezentat o activitate esențială încă din preistorie și până în prezent. Astfel, de-a lungul timpului, s-au căutat diverse metode de inovare cât și de îmbunătățire a sistemelor de depozitare.

De la început trebuie menționat faptul că depozitarea reprezintă doar o etapă de mijloc între producție, distribuție și consum. Aceste etape sunt interconectate și depind de mai mulți factori externi, printre care se numără și cei climatici sau politici.

În cadrul acestei lucrări vor fi analizate sistemele de depozitare din două spații geografice, care au avut un parcurs istoric diferit. Astfel, teritoriul est carpatic, amplasat între Prut, Dunăre și Munții Carpați a fost locuit în sec. I a. Chr. – I. p. Chr. majoritar de către geto-dacică, în sec. II-III p. Chr. de către carpi¹, în sec. IV-V p. Chr. de către purtătorii culturii Sântana de Mureș-Cerneahov, iar în sec. VI p. Chr. de către cei cunoscuți sub numele culturii Botoșana-Hasca². Spațiul sud-est carpatic, localizat între Dunăre și Marea Neagră a fost locuit de aceeași populație geto-dacică, însă ulterior este cucerit de către romani și a rămas sub stăpânirea acestora din sec. II p. Chr. până în sec. VII p. Chr. Așadar, aceste teritorii locuite inițial de către populația autohtonă au cunoscut transformări economice în funcție de parcursul istoric al acestora. Prin intermediul cercetărilor arheologice, în aceste regiuni au fost descoperite sisteme de depozitare similare, însă au existat și diferențe. Doar prin compararea acestora putem înțelege mai bine economia antică a acestei zone. Cele mai importante transformări au avut loc în teritoriul dintre Dunăre și Marea Neagră care, odată cu venirea romanilor, a adoptat strategii de stocare specifice Imperiului Roman, cu rol important în aprovizionarea militarilor și a populației civile.

Această lucrare este împărțită în șase capitole, dintre care al treilea, al patrulea și al cincilea sunt cele mai importante fiind dedicate câte unui sistem de depozitare, respectiv gropilor de provizii, vaselor *dolia* și structurilor de tip *horrea* și a magaziilor. Acestea au fost analizate cu ajutorul surselor literare, epigrafice, arheologice și a reprezentărilor artistice, și am încheiat prin realizarea unei tipologii a acestora. În final, toate informațiile cumulate au avut un rol important în formularea concluziilor finale.

¹ Bichir 1973, 147-162; Spânu 2019, 26-28.

² Teodor 2001a, 652; Mitrea 2011, 130-135.

Capitolele introductive în problematica lucrării au constat într-o analiză succintă a situației politice existente în spațiile avute în vedere, precum și a relațiilor politico-economice dintre acestea. Totodată, pentru o mai bună înțelegere a problemei, am realizat și o mică trecere către capitolele principale prin abordarea etapei premergătoare stocării, producția agricolă, și a celei care o succede, prin expunerea metodelor de procesare a cerealelor.

Unul dintre capitolele principale este dedicat **gropilor de provizii**. Acestea pot păstra o cantitate mare de produse pentru o perioadă îndelungată, departe de dăunători și au reprezentat principalul mod de păstrare a proviziilor în spațiul est carpatic în secolele I-VI p. Chr., în timp ce în teritoriul sud-est carpatic această metodă nu a mai fost utilizată începând cu sec. III p. Chr., romanii aducând cu ei noi tehnologii și metode de depozitare.

Ele sunt realizate în pământ și puteau păstra conținutul în siguranță. După o utilizare continuă de doi, trei ani erau scoase din uz și realizate altele noi, iar în acest fel poate fi explicat numărul mare al acestora din cadrul așezărilor. De asemenea, gropile de provizii au fost amplasate fie în interiorul sau apropierea gospodăriei, fie în locuri special amenajate.

Gropile erau umplute complet, după care erau închise ermetic. Cerealele aflate în contact cu pereții vor absorbi umezeala și germinează, eliberând dioxid de carbon care va satura atmosfera din siloz. În acest fel, rozătoarele sunt îndepărtate și insectele ucise. Odată consumat oxigenul, bobul revine la starea de dormit. De asemenea, în interiorul acestor gropi puteau fi introduse cerealele în vrac, sau și în mici vase de depozitare.

Următorul capitol este dedicat **vaselor de provizii**. Acestea sunt realizate din lut și au dimensiuni care pornesc de la 40 cm înălțime și pot ajunge și până la 200 de cm. Forma, dimensiunile și decorul diferă în funcție de locul în care vasele erau amplasate, locuințe, magazii sau *horrea*. Vasele de provizii au ocupat un loc important în cadrul gospodăriei, iar acest lucru este dovedit de numărului mare de fragmente pe care le găsim în așezările antice. Totodată, au supraviețuit informații utile și de la autorii antici.

În spațiul est carpatic au fost descoperite doar vase de dimensiuni medii și mici, tradiția vaselor geto-dacice continuând până în sec. VI p. Chr. Totodată, nu au lipsit nici anumite influențe în modul de realizare al acestora. De exemplu, important de menționat este gâtul tronconic al vaselor descoperite în așezările de sec. II-III p. Chr., care are la bază o influență grecească. În sec. IV-V p. Chr. predomină vasele specifice culturii Sântana de Mureș Cerneahov cu decor incizat vălurit.

În regiunea dintre Dunăre și Marea Neagră, vasele de tradiție geto-dacică au fost utilizate până în sec. III p. Chr., însă într-un număr redus. Cel mai adesea, în locuințele și magaziiile din marile cetăți au fost descoperite vase de provizii de mari dimensiuni, ce pot atinge

și 2000l. Vasele cenușii specifice culturii Sântana de Mureș-Cerneahov sunt utilizate și în spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră, desi se găsesc într-un număr mult mai mic, demne de menționat fiind descoperirile de la Topraichioi³ și Dinogetia⁴.

Cel mai consistent capitol al acestei lucrări este dedicat structurilor de depozitare *horrea*. Cele realizate din piatră se regăsesc doar în spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră, însă nu putem exclude ideea existenței unor hambare din lemn, cu podeaua suspendată și în teritoriul est carpatin, similare cu cele utilizate astăzi în anumite zone rurale.

Horrea sunt structuri de depozitare realizate din piatră legată cu mortar pentru a evita pătrunderea rozătoarelor și pot avea planimetrii diferite. Totodată, important este și locul în care acestea sunt amplasate. Planimetra depozitelor din spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră este conformă cu cea a depozitelor din restul imperiului. Depozitele romane timpurii au podeaua susținută pe ziduri paralele, cerealele fiind stocate la etaj, iar cele romane târzii au podeaua susținută pe piloni dreptunghiulari. Totuși, acestea sunt de dimensiuni mici și medii, situație explicată prin faptul că Scythia nu a reprezentat o provincie care să facă trimiteri annonare către cetățenii romani, iar proviziile acestui teritoriu erau atribuite mai degrabă militarilor staționați la frontiere, care aveau nevoie de aprovizionare.

Aceste depozite au avut un rol important în economia acestei provincii. În perioada cuprinsă între sec. I-IV p. Chr. observăm că au existat depozite și în mediul rural. Cel mai probabil, administrația orașelor se ocupa cu colectarea taxelor din mediul rural, marea majoritate a orașelor reprezentând de fapt și piețe de desfacere pentru produsele din teritoriile lor. În această perioadă depozite au fost descoperite la Ibida⁵, Histria⁶ și Flaviana⁷, iar *horrea* rurale au fost consemnate la Telița Amza⁸, Poșta⁹ și Niculițel¹⁰. De asemenea, au fost descoperite și magazii cu *dolia*, asemănătoare celor de la Mihai Bravu¹¹ sau Telița¹².

În secolul V p. Chr. a urmat o etapă în care populația rurală s-a retras în mediul urban. Acest moment este demonstrat arheologic prin dispariția satelor și aglomerarea orașelor dar și prin intermediul surselor literare care nu mai consemnează astfel de structuri. În aceste locuri

³ Opaț 1991, 211, fig. 11.2.

⁴ Grigoraș 2020, 396-397, fig. 1.1

⁵ Paraschiv 2004, 313; Paraschiv et alii 2009, 197 ; Paraschiv et alii 2012, 131; Paraschiv et alii 2013, 119 ; Paraschiv et alii 2019 ; Paraschiv et alii 2020, 344.

⁶ Dabîca 2016, 44; Angelescu 2019, 43.

⁷ Zahariade 1996, 225. Opriș 2021, 50-51.

⁸ Baumann 1995, 36.

⁹ Topoleanu 2008, 244-245.

¹⁰ Băltăc 2011, 416.

¹¹ Informație Andrei Opaț.

¹² Baumann 1995, 40.

aglomerate proviziile puteau fi stocate atât în magazii, cât și în propriile locuințe. Doar în acest mod poate fi explicat numărul mare de *dolia* din locuințele orășenilor, așa cum se întâmplă la Tropaeum Traiani¹³, Histria¹⁴, Dinogetia¹⁵ s.a. Depozitele *horrea* atât cele fortificate ca cel de la Topraichioi¹⁶, cât și cele din orașe, ca cel de la Capidava¹⁷, aveau, probabil, un rol doar pentru strângerea proviziilor provenite din taxe și pentru trimiterea lor către militari sau cei care se aflau în impas.

În spațiul dintre Dunăre și Mare au fost găsite vestigii ale mai multor magazii, iar în mediul rural a fost cercetată magazia de sec. IV identificată la Telița Amza¹⁸, iar dintre magaziile urbane putem menționa pe cele de la Noviodunum¹⁹, Aegysus²⁰, Tropaeum Traiani²¹, Cel mai important depozit portuar poate fi considerat cel de la Tomis²², căci putem vorbi atât de comerț liber, cât și unul annonar. Aici se plătea și vama pentru intrarea în provincie și tot aici era staționat și procuratorul care se ocupa cu primirea și redistribuirea produselor.

Numărul mare de descoperiri arheologice și distribuția geografică a sistemelor de depozitare analizate în această lucrare, au dus la trasarea unor concluzii de istorie economică.

Pentru spațiul est carpatic, utilizarea neîntreruptă a gropilor de provizii și a vaselor de dimensiuni medii și mici denotă o stocare familială, comunitară, cele două instalații completându-și atribuțiile. Așadar, gropile de provizii au păstrat cerealele pe termen lung, iar acest fapt reiese clar din capacitatea lor mare de înmagazinare ce pornește de la 500 l și poate ajunge până la 2000 l. În același timp, vasele de înmagazinare au fost utilizate pentru păstrarea acelor produse ce necesitau un consum imediat, având capacități ce pornesc de la 10 l și ajung până la 100 l.

În spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră, gropile de provizii au dispărut treptat, astfel că implicarea acestui teritoriu în sistemul economic roman a dus și necesitatea de creștere a capacităților de înmagazinare.

Stocarea produselor în regiunile avute în vedere denotă un consum de produse necesare pentru supraviețuire într-un cadru domestic, comunal și regional. Astfel, vasele de provizii de dimensiuni mici din spațiul est-carpatic corespund micilor gospodării, preocupate de propriile

¹³ Talmațchi, Șova 2015, 154.

¹⁴ Histria I, 112.

¹⁵ Barnea 1969, 22-23.

¹⁶ Opaț, Zahariade 1991, 196-197.

¹⁷ Opreș 2003, 32.

¹⁸ Baumann 1995, 40.

¹⁹ Aparaschivei, Bilavschi 2016, 252, 257.

²⁰ Mocanu, Stănescu 2019, 231.

²¹ Cătănicu, Măgureanu-Cârstoiu 1979, 96.

²² Bucovală 1982, 36.

nevoi, în timp ce cele mai mari pot fi puse în legătură cu un consum comunal, în cadrul căruia autoritatea centrală se preocupă de stocarea unei cantități mai mari necesare întregii comunități și mai ales pentru plata taxelor. Așa se explică, probabil, prezența masivă de chiupuri de mari dimensiuni în magaziile satelor și orașelor din teritoriul dintre Dunăre și Mare și quasi absența acestor vase în așezările de la nord de Dunăre. Pe de altă parte creșterea în dimensiuni a vaselor de provizii poate fi și rezultatul unei intensificări agricole, începută o dată cu cucerirea romană a spațiului sud Dunărean și care se dezvoltă treptat.

Rolul depozitelor din spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră este atât pentru a păstra taxele în natură, cât și pentru aprovizionarea populației locale și a militarilor. Această depozitare nu excludea însă existența unei stocări familiale așa cum arată prezența a unui număr redus, de unu sau două de vase de provizii din locuințele orașenilor.

Legătura dintre teritoriile avute în vedere este reprezentată de un continuu schimb economic, după cum o demonstrează vadurile de trecere ale Dunării care făceau traversarea mai facilă, dar și de numărul mare de produse sud Pontice regăsite în spațiul est carpatic. Totuși, diferențele economice sunt majore, pornind de la instalațiile de depozitare folosite, până la capacitatea lor și modul lor de interconectare la nivel local, regional sau interprovincial.

Cele trei categorii de sisteme de depozitare integrate în această lucrare au fost folosite simultan, după cum o demonstrează prezența gropilor și a vaselor de provizii în spațiul est și sud-est carpatic, cu o mică excepție în spațiul sud-est carpatic unde o dată cu folosirea pe scară largă a depozitelor de tip *horrea*, au dispărut gropile de provizii. Interesant este și modul în care au fost combinate aceste sisteme pentru a răspunde la nevoi, fie ele familiale, comunitare sau regionale.

Din punct de vedere al economiei, există diferențe majore între cele două spații, pornind atât de la organizarea socială, cât și a cele de proprietate, însă cred că putem exclude ideea de auto-suficientă. În spațiul est-carpatic existau încă din epoca elenistică contacte economice cu spațiul sud-dunărean, iar acestea au continuat cel puțin până în secolul al IV-lea. Desigur, situația cea mai complexă o întâlnim în spațiul sud-est carpatic unde implicarea autorității romane și sistemul său sofisticat a făcut ca mutarea produselor să fie realizată ușor. Totodată, acest spațiu îl putem considera, în general, unul consumator de taxe datorită masivei prezențe militare, lucru explicat și prin apariția depozitelor fortificate de la Topraichioi²³ sau Capidava²⁴.

²³ Opaïț, Zahariade 1991, 196-197.

²⁴ Opriș 2003, 32.

Studiul de față este un exemplu de utilizare a fenomenului depozitării ca punct de plecare în analiza istoriei economice și sociale a zonei est și sud-est carpatice.

Bibliografie

Surse Literare

Ammianus Marcellinus 1982, *Istorie Romană*, studiu introductiv, traducere, note și indice David Popescu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.

Apuleius, *The Golden Ass or Metamorphoses*, translated with an Introduction and Notes by E. J. Kenney, 2004.

Cato, *De agri cultura*, „Cartea despre cultivarea pământului”, text bilingv, traducere din limba latină, introducere, note și indice de Ioana Costa, editura Universității din București, București, 2010.

Codex Theodosianus/The Theodosian Code and novels and the Sirmondian Constitutions, a translation with commentary, glossary, and bibliography by Clyde Pharr with an introduction by C. Dickerman Williams, Princeton University Press, 1952.

The Codex of Iustinianus, A new Annotated Translation, with parallel Latin and Greek Text, based on a translation by Justice Fred H. Blume, general editor Bruce W. Frier, vol III, books VIII-XII, Cambridge University Press, 2016.

Iustiniani Novellae, <https://droitromain.univ-grenoble-alpes.fr/Corpus/Novellae.htm>, accesat la 13.04.2021.

Dio Cassius, *Dio`s Roman History*, with an English Translation by Earnest Cary on the basis of the version of Herbert Baldwin Foster, VIII, London, 1925.

Dio Chrysostom, *Discourses 1-11*, with an English translation by J. W. Cohoon, Harvard University Press, 1932.

Dio Chrysostom, *Discourses 37-60*, with an English translation by H. Lamar Crosby, Harvard University Press, 1946.

Galen, *On the Properties of Foodstuffs*, ed. Owen Powell, Cambridge University Press, 2003.

Lucius Junius Moderarus Columella, *On Agriculture X-XII, On trees*, edites and translated by E.S. Forster and Edward H. Heffner, Harvard University press, Cambridge, London, 1955.

Plinius, *Naturalis Historia. Enciclopedia cunoștințelor din Antichitate*, vol III, „Botanica”, ediție îngrijită, prefată, note, anexe și indice de Ioana Costa, Polirom, Iași, 2002.

Vitruve 2004, *De l'architecture*, Livre VI, texte établi, traduit et commenté par Louis Callebaut, Les Belles Lettres, Paris, 2004.

Marcus Terrentius Varro, *On agriculture*, traducere W.D.Hooler și H.B.Ash, Loeb Classical Library, Harvard, 1999.

Strabo, *The Geography of Strabo*, with an english translation by Horace Leonard Jones, vol. III, London, 1954.

Hesiod, *Theogony works and days Testimonia*, edited and translated by Glenn W. Most, Harvard University Press Cambridge, Massachusetts, London, England, 2006.

Plutarch, *Plutarch's Lives*, with an english Translation by Bernadotte Perrin, X, Agis and Cleomenes, Tiberius and Caius Gracchus, Philopoemen and Flaminius, London, 1959.

Tacitus, *Dialogs, Agricola, Germania*, în The Loeb Classical Library, eds. T. E. Page, W. H. D. Bouse, 1964, p. 287.

Tacitus, *Agricola and Germania*, translated by Harold Mattingly, revised with an Introduction and Notes by J. B. Rives, 2009.

Vegetius, *Military Institutions of Vegetius*, Translated from the original latin with notes by Lieutenant John Clarke, London, MDCCLXVII.

Xenophon, *Oeconomicus. A social and Historical commentary*, translation by Sarah B. Pomeroy, Oxford, 1994

Zosimus, *New History*, translation and commentary by Ronald T. Ridley, Australian Association for Byzantine Studies, 1982.

Lucrări editate

Alaiba, R., Stanc, S., *Banca Gară, punctul Șapte Case, județul Vaslui. Locuințe din secolele III–IV*, Arheologic Moldovei XXXI, 2008, p. 173-204.

Alcock, J.P., *Food in the ancient world*, Greenwood Press, London, 2006.

Alexandrescu, Al et alii, *Campania de săpături arheologice din anul 1951. Rapoarte Preliminare. Șantierul Valea Jijilei*, SCIV III, 1952, p. 19-119.

Александров, О., АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ПРОУЧВАНИЯ НА ХОРЕУМ В КЪСНОРИМСКИЯ КАСТЕЛ „КОВАЧЕВСКО КАЛЕ“, КЪСНОРИМСКИЯТ КАСТЕЛ „КОВАЧЕВСКО КАЛЕ“ И БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ ПРЕЗ IV–VI ВЕК Том I, В. Търново, 2017 г., p. 11-78.

Alston, R., *Roman Military Pay from Caesar to Diocletian*, The Journal of Roman Studies, Vol. 84, 1994, p. 113-123.

Alston, R., *Trade and the city in Roman Egypt*, în Helen Parkins, Christopher Smith (eds), „Trade, Traders and the ancient city”, London and New York, 1998, p. 165-198.

Angelescu, M., *Histria. Considérations sur la possibilité de l'existence des horrea*, Pontica 52, 2019, p. 39-81.

Aparaschivei, D., *Cercetările arheologice de la (L?)Ibida (Slava Rusă, jud. Tulcea), sector X (Campania 2008) (I)*, Arheologia Moldovei XXXII, București, 2009, p. 167-182.

Aparaschivei, D., *Orașele romane de la Dunărea Inferioară (secolele I-III p. Chr.)*, editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2010.

Aparaschivei, D., Bilavschi, G., *Rezultatele preliminare ale cercetărilor arheologice de la Isaccea-Noviodunum (Jud. Tulcea): Sector Curtină I (2009-2013)*, Arheologia Moldovei XXXIX, 2016, p. 249-270.

Aparaschivei, D., Coadă, R., Honcu, Șt., Gavini, A., Băetu, B., Carboni, V., Fada, S., Ștefănoaiei, E., Gheorghiu, L., Trifescu, M., Gămănuț, C., Coșnete, B., Guțu, E., *Sectorul Curtina X*, în „49. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [(L)Ibida] Punct: Cetatea Fetei”, Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2015, București 2016, p. 87-91.

Aparaschivei, D., *Sectorul Curtina X*, în „74. Slava Rusă”, Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2016, București 2017, p. 132-134.

Aparaschivei, D., Boțan, S. P., Coadă, R., Costea, S., *Sectorul Curtina X*, în „61. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea”, Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2017, București 2018, p. 126-128.

Aparaschivei, D., Boțan, S., Teatini, Al., Fada, S., Puiu, A. M., Prosciuc, D., Nichifor, Șt., Unguru, A., Pintilie, D., Pinte, M., Șoșa, C., Pușcașu, M., Tatarinov, I., Dolgolenko, I., Sali, E., Mareeva, K., Kravchenko, E., Panov, N., *Sectorul Curtina X*, în „71. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea”, Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2018, București 2019, p. 189-192.

Aparaschivei, D., Bilavschi, G., *Tulcea, jud. Tulcea [AEGYSSUS] Punct: Parcul „Monumentul Independenței” („Colnicul Hora”)*, Cronica Cercetărilor Arheologice din România, campania 2018, București 2019, p. 229-233.

Aparaschivei, D., Costea, S., Cioclu, M., Tofan, Al., Talabă, P., Mărgineanu, N., Andrei, L., Năşescu, R., Sectorul Curtina X, în 73. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea”, *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2019*, Bucureşti 2020, p. 342-344.

Arce, J. Goffaux, B., *Les horrea et le stockage dans la méditerranée romaine*, în *Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée Romaine*, Casa de Velasquez, Madrid, 2011, p. 1-4.

Arnaud, P., *Cities and Maritime Trade under the Roman Empire*, Christoph Schäfer (ed.), *Connecting the Ancient world. Mediterranean shipping, maritime networks and their impact*, Rahden, 2016, p. 117-173.

Arnaud, P., *Polysemy, epigraphic habit and social legibility of maritime shippers. Navicularii, Naukleroii, Naucleri, Nauculari, Nauclari*, în (eds.) Pascal Arnaud and Simo Keay, „Roman port societies. The evidence of Inscriptions”, *The British School at Rome Studies*, 2020, p. 367-424.

Asensio, S. F. Sánchez, V. J., *Estructuras de almacenamiento en el ámbito urbano: una primera aproximación al tema*, în *Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée Romaine*, Casa de Velasquez, Madrid, 2011, p. 225-165.

Aubert, J.J., *Law, Business Ventures and Trade*, în Plessis, Paul J. du, Clifford Ando, and Kaius Tuori (eds.), „*The Oxford Handbook of Roman Law and Society*”, Oxford, 2016, p. 621-634.

Avram, Al., Boungeru, O., *Săpăturile arheologice de salvare de la Medgidia, jud. Constanţa (1957-1958)*, *Pontica* 30, 1997, p. 17-104.

Babeş, M., *Necropola daco-romană de la Enisala*, în *SCIV* 22, nr. 1, Bucureşti, p. 19-45.

Babeş, M., Chicideanu, I. M., Măgureanu, D., Isvoranu, T., Constantinescu, E., M., Sârbu, D. Matei, S., *Cârlomăneşti, corn. Verneşti, jud. Buzău Punct: Cetăţuia*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2003*, Bucureşti 2004, p. 76-77.
<http://cronica.cimec.ro/detaliu.asp?k=2199>.

Babeş, M., *Tradiţie şi inovaţie*, în *Istoria Românilor. Moştenirea timpurilor îndepărtate*, vol. I, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2010, p. 786-794.

Baumann, V. H., *La villa rustica de Niculiţel (dép. de Tulcea)*, *Dacia*, N.S. 23, 1979.

Baumann, V. H., *Ferma romană din Dobrogea*, Tulcea, 1983.

Baumann, V. H. *Aşezări rurale antice în zona gurilor Dunării. Contribuţii arheologice la cunoaşterea habitatului rural (sec. I-IV p. Chr.)*, Institutul de cercetări eco-muzeale, Tulcea, 1995.

Baumann, V. H., *Isaccea, jud. Tulcea [Noviodunum] Punct: Cetate*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2001*, București, 2002, p. 157-159.

Baumann, V. H., *Edificiile publice din așezarea rurală romană de la Telița–Amza, jud. Tulcea*, PEUCE V, S.N., 2007, p. 187 – 204.

Baumann V. H., *Producerea ceramicii locale la Gurile Dunării în secolele I-IV p.Chr.*, în *Peuce VII*, Tulcea, 2009, 193-216.

Baumann, V. H., *Noviodunum. Șantier arheologic 1995 - 2009*, Editura Granada, Tulcea, 2010.

Barnea, I., *Objects ceramiques peu connus: les couvercles de vases de Scythie Mineure*, în *Dacia IX*, 1965, p. 407-417.

Barnea, I., *Perioada Dominatului (sec. IV-VII)*, în Radu Vulpe, Ion Barnea, *Romanii la Dunărea de Jos*, București, 1968.

Barnea, I., *Dinogetia*, ediția II, Editura Meridiane, București, 1969.

Barnea, I., *Așezarea geografică. Numele. Istoricul cercetărilor*, în *Tropaeum Traiani I*, editura Academiei Republicii socialiste România, București, 1979.

Barnea I., *Arta Creștină în România I, secolele III-VI*, editura Institutului biblic și d emisiune al Bisericilor Ortodoxe Române, București, 1979.

Barnea, Al., *La Dobroudja au IVe-VIIe siècles n.é*, în Alexandru Suceveanu, Alexandru Barnea, *La Dobroudja Romaine*, București, 1991, p. 154-267.

Batty, R., *Rome and the Nomads. The Pontic-Danubian Realm in Antiquity*, Oxford, University press, 2008.

Băjenaru, C., *Casian, com Târgușor, jud. Constanța Punct: Gazoduct*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, campania 2001*, București, 2002, p. 88-89.

Bărbulescu, M., *Viața rurală în Dobrogea romană (sec. I-III p. Chr.)*, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța, 2001.

Bâltic, A., *Lumea rurală în provinciile Moesia Inferior și Thracia (secolele I-III p. Chr.)*, București, 2011.

Beech, M., *The environmental archaeology research programme at Nicopolis: Methodology and results*, în ed. A. G. Poulter, „The transition to late antiquity on the Danube and beyond”, Oxford, 2007, p. 219-250.

- Bejan, A., *Istoria Daciei Romane*, Timișoara 1998.
- Berciu, I. *Contribuție la studiul chiupurilor de factură dacică din secolul IV e.n.*, în *Apulum* V, 1965, p. 597-613.
- Berciu, D., *Buridava Dacică*, editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1981.
- Berg, R., *Measures and Measuring Merchandise in Ostia*, (ed.) Arja Karivieri, „Life and death in a multicultural harbour city: Ostia antica from the republic through late antiquity”, Rome, 2020, p. 83-94.
- Berndt, M., *Funde aus dem Survey auf der Halbinsel von Milet (1992-1999)*, Internationale Archäologie, 2003.
- Bichir, Gh., *La civilisation des carpes (IIe-IIIe siècle de n.è. A la lumière des fouilles archéologique de Poiana-Dulcești, de Butnăresti et de Pădureni*, în *Dacia*, N.S., tome XI, 1967, București, p. 177-224.
- Bichir, Gh., *Cultura Carpică*, editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1973.
- Bichir, Gh., *Dacii liberi din zona extracarpatică a României în secolele II-IV e.n.*, în *Muzeul Național I*, 1974, p. 23-34.
- Bichir, Gh., *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1984.
- Bishop, M. C., „Praesidium”: *social, military, and logistical aspects of the Roman army's provincial distribution during the early principate*, (eds.) Adrian Goldsworthy and Ian Haynes, „The Roman army as a community”, Portsmouth, Rhode Island, 1999, p. 111-118.
- Blitzer, H., *KOPΩNEΪKA, Storage-jar production and trade in the traditional aegean*, în *Hesperia* 59, 1990, p. 675-711.
- Blöck, L., *A Model for Calculating the Capacities of horrea and Agricultural Areas of Gallo-Roman villae in the Province of Germania superior*, in (ed.) Stéphane Martin, „Rural Granaeries in Northern Gaul (6th Century BCE-4th Century CE)”, Brill, 2019, p. 13-22.
- Bobi, V., *Contribuții la repertoriul arheologic al județului Vrancea (dovezi ale continuității de locuire, sec. I-VII e.n.)*, Vrancea - Studii și Comunicări IV, 1981, p. 97-140.
- Boroș, L., *Descoperirile arheologice de la Răcăciuni*, în *Carpica* XXIII.2, p. 185-191.

Bossard, S., *Évolution du stockage agricole dans la moitié septentrionale de la France à l'âge du Fer (VIe –Ier s. av. n. è.)*, (ed.) Stéphane Martin, „Rural Granaries in Northern Gaul (6th Century BCE – 4th Century CE), Brill, 2019, p. 51-72.

Brenni, G. M., *The dolia and the sea-borne commerce of Imperial Rome*, Submitted to the Graduate College of Texas A&M University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts, 1985.

Brisart, Th., *Les pithoi à reliefs de l'atelier d'Aphrati. Fonction et statut d'une production orientalisante*, în (ed.) A. Tsingarida, „Shapes and uses of Greek vases (7th-4th centuries B.C.)”: Proceedings of the symposium held at the Université de Bruxelles, 27-29 April 2006, Centre de recherche en Archéologie et Patrimoine, 2009, p. 137-151.

Brun, J-P., *Le vin et l'huile dans la Méditerranée antique. Viticulture, oléiculture et procédés de transformation*, Paris, 2003.

Brun, J.P., *Archéologie du vin et de l'huile dans l'Empire romain*, Paris, 2005.

Brun, J.P., *La viticulture en Gaule tempérée. Gallia - Archéologie de la France antique*, în CNRS Éditions, Dossier : La vigne et le vin dans les Trois Gaules, 68 (1), 2011, p. 1-12.

Boatwright, M. T., *Hadrian and the Cities of the Roman Empire*, Princeton, 2003: <https://books.google.ca/books?id=pf9ZDwAAQBAJ&pg=PA123&lpg=PA123&dq=Myra+and+Patara&source=bl&ots=v2DyZt7N5Q&sig=ACfU3U1kbeVoPcLiIB1CJYDGgobT1BK85Q&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjMw8O96urmAhUHWa0KHbwqAfiQ6AEwHHoECAkQAQ#v=onepage&q=Myra%20and%20Patara&f=false> accesat la 6-01-2020.

Le Bohec, Y., *La logistique de l'armée romaine sous le Principat, Ad fines imperii romani*, în Studia Thaddaeo Sarnowski septuagenario ab amicis, collegis disciplisque dedicata, Warsaw, Warsaw University, 2015, p. 27-37.

Bordenache, G., *Sculture greche e romane del Museo nazionale di antichità di Bucarest*, București, 1969.

Bounegru, O., *Comerț și Navigatori la Pontul stâng și Dunărea de Jos (sec. I-III p. Chr.)*, Iași, 2002.

Bounegru, O., *Notes sur la Koine commerciale du Pont Gauche à l'époque romaine*, în Peuce, S.N. II (XV), Tulcea, 2004, p. 61 – 72.

Bounegru, O., *Trafiquants et navigateurs sur le Bas-Danube et dans le Pont Gauche*, Wiesbaden, 2006.

Bounegru, O., Adumitroaei, M., „*Life (after town) in town*” în *Scythia Minor. Interpretări stratigrafice*, în Peuce, S.N. III – IV, 2005-2006, p. 259 – 282.

Bowman, A., *The State and the Economy. Fiscality and Taxation*, (eds.) Andrew Wilson, Alan Bowman, „Trade, commerce and the State in the Roman World”, Oxford, 2018, p. 27–52.

Von Bülow, G., *The fort of Iatrus in Moesia Secunda: Observations on the Late Roman defensive system in the Lower Danube (fourth-sixth centuries AD)*, în (ed.) A. G. Poulter, „The transition to Late Antiquity on the Danube and beyond”, Oxford, 2007, p. 459-478.

Bucovală, M., *Marele edificiu roman cu mozaic de la Tomis*, Constanța, 1982.

Buzdugan, C., Popovici, D., Alexoaie, I., *Cercetările arheologice din așezarea de pe dealul Botoșanca (comuna Roma, județul Botoșani)*, în Hierasus VII-VIII 1989, p. 269-280.

Buzilă, A., *Despre ceramica daco-getică lucrată cu mâna de la Bâtca-Doamnei, Piatra-Neamț*, în Memoria Antiquitatis. Acta Musei Petrodavensis II, 1970, p. 237-250.

Buzilă, A., *Despre ceramica daco-getică lucrată cu roata de la Bâtca Doamnei, Piatra Neamț*, Memoria Antiquitatis IV-V, 1972-1973, p. 93-113; p. 333-369.

Buzilă, A., *Despre ceramica daco-getică lucrată cu roata de la Bâtca-Doamnei*, Piatra-Neamț, București, 1976.

Buzoianu, L., Bărbulescu, M., *Tomis. Comentariu istoric și arheologic*, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Constanța, 2012.

Cagnat R., *L'Annone d'Afrique*, în Mémoires de l'Institut national de France, tome 40, 1916, p. 247-277.

Cagnat R., *L'Annone d'Afrique et l'occupation militaire de l'Afrique sous les Empereurs*, Paris, 1928.

Canarache, V. *Edificiul cu mozaic din Tomis*, Colecția Muzeului regional de arheologie Dobrogea, Constanța, (lipsă an).

Canarache, V., *Edificiul cu mozaic din Tomis*, București, 1966.

Carrato, C., *Le dolium en Gaule Narbonnaise (ier s. av. J.-C. – iiiie s. ap. J.-C.). Contribution à l'histoire socio-économique de la Méditerranée nord-occidentale*, Ausonius Éditions, Collection Mémoires 46, Bordeaux, 2017.

Carreras, C. M., *The roman military supply during the Principate. Transportation and staples*, în (ed.) Paul Erdkamp, „The Roman Army and the Economy”, 2002, p. 70-87.

Carreras, C., *The Western Roman Atlantic Façade A study of the economy and trade in the Mar Exterior from the Republic to the Principate*, BAR, 2162, 2010.

Carre M. B., *Les réseaux d'entrepôts dans le monde romaine: étude de cas*, în *Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée Romaine*, Casa de Velasquez, Madrid, 2011, p. 23-41.

Carrié, J.-Ph., Moreau, D., *The Archaeology of the Roman town of Abritus: The status quaestionis in 2012*, (eds.) Lyudmil Vagalinski, Nicolay Sharankov, „Limes XXII, Proceedings of the 22nd international Congress of Roman frontier studies, Ruse, Bulgaria, September 2012”, Sofia, 2015, p. 601-610.

Lo Cascio, E., *L'approvvigionamento dell'esercitoromano: mercato libero o commercio amministrativo?*, în „The impact of the Roman army (200 BC-AD 476)”, Brill, Leiden, Boston, 2007, p. 195-206.

Casson, L., *The Role of the State in Rome's Grain Trade*, *Memoirs of the American Academy in Rome* 36: 2, 1980, p. 1-29.

Cayn, P., Kotarba, J., Pellecier, Ch., Pomaredes, H., with the collaboration of D. Lopez, *Céréaliculture, élevage et viticulture en Languedoc méditerranéen: nouvelles données pour une relecture des systèmes de production en Gaule Narbonnaise*, în (ed.) F. Trément, „Produire, transformer et stocker dans les campagnes des Gaules romaines. Problèmes d'interprétation fonctionnelle et économique des bâtiments d'exploitation et des structures de production agro-pastorale”, (Actes XI coll. AGER, Clermont-Ferrand, juin 2014) (Aquitania Supplément 38). Bordeaux, 2017, p. 21-43.

Căpitanu, V., Ursachi, V., *O nouă cetățuie dacică pe Valea Siretului*, în *Carpica* II, 1969, p. 93-130.

Căpitanu, V., *Ceramica geto-dacică de la Răcățău*, *Carpica* XVIII-XIX, 1986-1987, p. 102-214.

Căpitanu, V., *Noi contribuții la cunoașterea civilizației geto-dacice în bazinul Siretului mijlociu. Dava de la Răcățău (antica Tamasidava)*, în *Carpica* XXIII-1, 1992, p. 131-192.

Căpitanu, V., *Cercetările arheologice în Dava de la Răcățău-Tamasidava, între anii 1992-1996*, *Carpica* XXVI-1, 1997, p. 50-118.

Căpitanu, V., Ursachi, V., Popescu, M.C., *Glass discovered in the geto-dacian settlement of Răcățău, Bacău District.*, *Stud. Ist. și Arh.* 2010, p. 143–159.

- Cătănicu, I. B., Măgureanu-Cîrstoiu, M., *Aspecte ale urbanismului în cetatea Tropaeum Traiani*, în Alexandru Barnea, Ion Barnea (coordonatori) „Tropaeum Traiani, I. Cetatea”, București, 1979, p. 95-108.
- Cârciumaru M., Ionescu, E., *Semințe de cereale și leguminoase din așezarea de la Histria (secolul al VI-lea e.n.)*, SCIVA 28, nr. 2, 1977, p. 267-270.
- Ciubotaru, P., *Descoperiri întâmplătoare specifice culturii Sântana de Mureș-Cerneahov în nord-vestul județului Galați (I)*, Acta Musei Tutovensis XI, 2015, p. 167-181
- Ciobotaru, P., Ilie, C., *Așezarea Sântana de Mureș-Cerneahov de la Negrileşti (jud. Galați) (I)*, Acta Musei Tutovensis VIII, 2013, p. 30-46.
- Ciucălău, D., *Așezările umane în Câmpia Jijiei Superioare în secolele II-IV d. Hr.*, Acta Moldaviae Septentrionalis VII-VIII, 2008-2009, p. 79-83.
- Ciucălău, D., *Cine au fost "barbarii" din Câmpia Jijiei Superioare? (secolele III-IV d. Hr.)*, Acta Moldaviae Septentrionalis IX, 2010, p. 43-51.
- Claridge, A., *Rome: An Oxford Archaeological Guide*, Oxford University Press, 2010.
- Chankowski, V., *Stockage et distribution : un enjeu dans les circuits économiques du monde grec*, în (eds) Chankowski, Véronique, Xavier Lafon, and Catherine Virlovet, „Entrepôts et circuits de distribution en Méditerranée antique”, BCH Supplément 58, Athènes: École française d'Athènes, 2018, p. 15-42.
- Cheung, C. M. T., *Storage and Packaging for an Empire: Agricultural Economics of West-Central Italy, c. 200 BCE-200 CE.*, A dissertation submitted in partial satisfaction of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in Ancient History and Mediterranean Archaeology in the Graduate Division of the University of California, Berkeley, spring 2018.
- Cheung, C. M. T., Tibbott, G., *The dolia of tegio I, insula 22: Evidence for the production and repair of dolia*, în Fecisti Cretaria. Dal dramma al contesto: studi sul vasellame ceramico del territorio vesuviano, Studi ricerche del Parco Archeologico di Pompei, 40, Roma, 2015,
- Cherpion, N., Corteggiani, J.-P., Gout, J.-F., *Le tombeau de Pétoisiris à Tounq el-Gebel : Relevé photographique*, Institut français d'Archéologie orientale, BiGen 27, Le Caire, 2007.
- Christakis, K., S., *Pithoi and food storage in Neopalatial Crete: a domestic perspective*, (ed.) Kenneth D. Thomas, „Food technology in its social context: production, processing and storage”, 1999, p. 1-20.

Christakis, S. K., *Storage and Sociopolitical complexity in Neopalatial Crete*, Pennsylvania, 2008.

Cockle, H., *Pottery Manufacture in Roman Egypt. A New Papyrus*, în JRS 71, 1981, p. 87-97.

Condurachi, Em., Pippidi, D. M., Bordenache G., Eftimie V., Stoian I., Popescu E., Dimitriu S., Radu C., Coja M., Alexandrescu P., Zirra V., *Şantierul Histria / Le chantier d'Histria*, în MCA 6 1959, p. 265-306

Condurachi, Em., și colaboratorii, *Şantierul arheologic Histria*, în MCA IX, 1970, p. 177-224.

Conison, A., *The Organization of Rome's Wine Trade*, A dissertation submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy (Greek and Roman History) in the University of Michigan, 2012.

Coman, G., *Cercetări arheologice cu privire la secolele V-XI în sudul Moldovei (steпа colinară Horincea-Elan-Prut)*, Arheologia Moldovei VI, 1969, p. 277-315.

Coman, Gh., *Noi cercetări arheologice din jumătatea sudică a Moldovei cu privire la secolele V-XI*, Acta Moldaviae Meridionalis I, 1979, p. 71-100.

Constantinescu, M., *Descoperiri arheologice din secolele III-IV e.n. la Izvoru Dulce, comuna Merei, județul Buzău*, în SCIVA, Tom 29, nr. 1, 1978, p. 123-138.

Constantinescu, Gh., *Contribuții arheologice la civilizația geto-dacică de pe teritoriul județului Vrancea*, Vrancea. Studii și comunicări 1, 1978, p. 19-34.

Constantinescu, Gh., *Unelte agricole folosite pe teritoriul județului Vrancea sec. IV-XII*, Vrancea. Studii și comunicări 8-10, 1991, p. 109-120.

Constantinescu, E. M., *Rezultate ale cercetărilor arheologice de la Gherăseni-Grindul Cremenea, jud. Buzău, privind obiectivele din secolul IV e.n.*, Carpica XXIII-2, 1992, 193-208.

Comșa, M., *Sondajul de la Smîrdanu*, SCIV XVII, nr. 2, 1966, p. 383-400.

Covacef, Z., *Raport preliminar privind cercetările arheologice din sectorul V al cetății Capidava (Campaniile din anii 1975, 1976 și 1978)*, MCA A XIII-a sesiune anuală de rapoarte, 1979, p. 175-178.

Corder, Philip, *The structure of romano-British Kilns*, Archeological Journal, vol. MXIV, 1957, p. 10-27.

Cool, H.E.M., *Eating and Drinking in Roman Britain*, Cambridge University Press, 2006.

Costa T. J., Ex Hor(reis) Had(rumetinis). *A propos d'un titulus pictus mentionnant les entrepôts d'Hadrumetum au IIIème siècle ap. J.-C.*, in (eds.) A. Mrabet, J. Remesal Rodriguez, în „Africa et in Hispania : études sur l'huile africaine”, Collecció Instrumenta 25, Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2007, p. 299-313.

Covacef, Z., *Raport preliminar privind cercetările arheologice din sectorul V al cetății Capidava. Campaniile din anii 1975, 1976 și 1978*, Materiale și cercetări arheologice XIII, 1979, p. 175-178.

Crișan, I. H., *Continuitatea dacică în Câmpia Aradului*, Apulum 7, nr. 1, 1968, p. 241-251.

Crișan, I.H., *Ceramica daco-getică, cu privire specială la Transilvania*, editura Științifică, București, 1969.

Crișan, I.H., *Civilizația geto-dacilor*, editura Meridiane, București, 1993, vol. I.

Croitoru, C., *Amfore cu „corpul în formă de burduf” descoperite în mediul Sântana dintre Carpați și Prut*, Acta Musei Tutovensius IV, 2009, p. 29-43.

Croitoru, C., *Roman discoveries in the east carpathian "barbaricum" (1st Century B.C.-5th Century A.D.)*, Istros, Brăila, 2011.

Croitoru, C., *Tributarii Dunării: Bârladul, Siretul, Prutul. Câtevagânduri legate de căile de comunicații din sudul Moldovei în Antichitate și nu numai*, în Acta Musei Tutovensius XVII, 2021, p. 185-191.

Cullen, T., Keller, D.R., *The Greek Pithos through Time: Multiple functions and diverse imagery*, în (ed) W.D. Kingery, „The changing roles of ceramics in society: 26.000 B.P. to the present”, The American Ceramic Society, Inc, vol. V, 1990, p. 183-209.

Curtis, R. I., *Ancient Food technology*, Brill, Leiden, Boston, Koln, 2001.

Curtis, R. I., *Food Processing and preparation*, în (ed.) John Peter Oleson, The Oxford Handbook of engineering and technology in the Classical world, Oxford, 2008, 369-392.

Curtis, I. *Storage and Transport*, în (eds.) J. Wilkins, R.A. Nadeau, „A companion to food in the ancient world”, Wiley Blackwell, 2015, p. 173-182.

Curtis, I., *Food Storage Technology*, în (ed.) Gorgia L. Irby, „A companion to science, technology, and medicine in ancient Greece and Rome”, 2016, p. 587-604.

Curchin, L., *Roman Spain: Conquest and Assimilation*, New York. Routledge, 1991.

Curta, Fl., *Peasants as "Makeshift soldiers for the occasion": Sixth-Century Settlement patterns in the Balkans*, Michigan, 2001.

Curta, Fl., *Amphorae and Seals: The "Sub-Byzantine" Avars and the Quaestura Exercitus*, eds. Ádám Bollók, Gergely Csiky and Tivadar Vida, „Between Byzantium and the Steppe, Archaeological and Historical Studies in Honour of Csanád Bálint on the Occasion of His 70th Birthday”, Budapest, 2016, p. 307-334.

Dabîca, M., *The Histria Sud sector. Recent archaeological research on an 'imposing' early roman public building*, MCA, serie nouă, X, București, 2014, p. 133-155.

Dabîca, M., *Histria Sector Sud*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România*, campania 2015, București, 2016, p. 44-45.

Daicoviciu, C., *Cetatea dacică de la Piatra Roșie. Monografie arheologică*, editura Academiei Republicii Populare Române, 1954.

Daicoviciu, C., Gostar, N., Crișan, I., *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelui-Blidarul*, MCA III, 1957, p. 255-280.

Daicoviciu, H., *Burebista și Dobrogea*, în *Pontica* 4, 1971, p. 89-96.

Daicobiciu, H., Alicu, D., Piso, I., Pop, Ct., Soroceanu, A., Ilieș, Ct., *Săpăturile din 1980 de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa*, în *Materiale și cercetări arheologice* XV, 1983, p. 246-277.

David, D., *Forme de habitat în perioada clasică a civilizației geto-dace (sec. II a. Chr. - I p. Chr.)*, *Carpica* XXIX, 2000, p. 55-70.

Davies, R.W., *The Roman Military Diet in Britannia* 2, 1971, 122-141.

Decker, M., *Tilling the hateful earth: agricultural production and trade in the Late Antique East*, Oxford, 2009

Depeyrot, G., *Economy and Society*, în (ed.) Noel Lensky, „The Cambridge Companion to The Age of Constantine”, Cambridge, 2007, p. 226-254.

Diaconu, Gh., *Das Graberfeld von Mogosani (Kreis Dîmbovița)*, *Dacia*, N.S. XIII, 1969, p. 367-402.

Diaconu, V., *Descoperiri arheologice din secolul IV e.n. în depresiunea Neamț*, *Acta Musei Tutovensius* IV, 2009, p. 7-19.

Diaconu, V., *Hănești-Botoșani: mărturii arheologice și istorice*, Piatra Neamț, 2010.

Diaconu, V., Mitrea, I. *Mărturii arheologice provenite din două așezări ale dacilor liberi aflate în zona subcarpatică a Neamțului*, Cercetări istorice XXXIII, 2014, p. 43-55.

Dintchev, V., *Late Antique Public Granaries from Thracia and Dacia*, (ed.) M. Milcheva Stephanos, „Archaeologicos in honorem professoris Ludmili Getov. Studia, Archaeologica Universitatis Serdicensis Supplementum IV”, Sofia 2005, p. 277–285.

Dintchev, V., *Early Byzantine Fortresses in Bulgaria and its Neighbouring Territories (In the Dioceses of Thracia and Dacia)*, Excavations & Research 35. Sofia: Institute of Archaeology and Museum, 2006.

Dintchev, V., *The fortresses of Thrace and Dacia in the Early Byzantine Period*, în (ed.) A. G. Poulter, „The transition to late antiquity on the Danube and beyond”, Oxford, 2007, p. 479-546.

Dodd, E. K., *Roman and Late Antique Wine Production in the Eastern Mediterranean, A comparative archaeological study at Antiochia ad Cragum (Turkey) and Deos (Greece)*, Archaeopress Roman Archaeology 63, 2020.

Dolinescu-Ferche, S., *Așezări din secolele III și VI e.n. în sud-vestul Munteniei. Cercetările de la Dulceanca*, București, 1974.

Domănențu, C., *Cercetări arheologice la Tropaeum Traiani via principalis (1970-1971)*, SCIVA 26, nr. 2, 1975, p. 231-240.

Dominguez J. S., *El almacenamiento de cereal en los establecimientos rurales hispanorromanos*, în *Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée Romaine*, Casa de Velásquez, Madrid, 2011, p. 127-143.

Dominguez, J. S., *El transporte marítimo de grano en época romana. Problemática arqueológica*, (eds.) R. Morais, H. Granja & A. Morillo, „O Irado Mar Atlantico. O naufrágio bético augustano de Esposende (Norte de Portugal)”, Braga, 2013, p. 139-178.

Dominguez, J. S., *Los graneros sobreelevados rurales en la Hispania romana: materiales y técnicas constructivas*, în *Arqueología de la Arquitectura* 12, 2015, p. 2-16.

Dominguez, J., S., *Los dolia en Hispania: caracterización, funcionalidad y tipología*, (eds) Carmen Fernandez Ochoa, Angel Morillo, Mar Zarzalejos, „Manual de cerámica romana III”, 2017, p. 239-309.

- Dominguez, J. S., *Is It Possible to Quantify the Roman Agrarian Economy? In Favour of Quantitative Scepticism*, în (ed.) Stephane Martin, „Rural Granaries in Northern Gaul (6th Century BCE–4th Century CE)”, 2019, p. 23-32.
- Dominguez, J. S. Jimenez, L. N., *Representaciones de horrea en la muisivaria Romana. Problemas para su identification*, Lucentum XXXIII, 2014, p. 201-214.
- Donahue, J. F., *Food and drink in Antiquity. Readings from the Graeco-Roman World. A sourcebook*, Bloomsbury, 2015.
- Dragomir, I. T., *Săpăturile arheologice întreprinse la Bălteni (r. Făurei, reg. Galați)*, MCA VIII, 1962, p. 11-28.
- Drinkwater, J., *Maximinus to Diocletian and the “crisis”*, CAH2 XII, 2005, p. 28–66.
- Duch, M., *Economic Role of the Roman Army in the Province of Lower Moesia (Moesia Inferior)*, Translated by Szymon Nowak, Acta Humanistica Gnesnensia, vol. 16. Gniezno: Instytut Kultury Europejskiej UAM, 2017.
- Durliat, J., *De la ville antique à la ville Byzantine. Le probleme des subsistances*, École Française de Rome, 1990.
- Dumitrașcu, S., *Chiupuri dacice (pithoi, dolia) descoperite în județul Bihor*, Crisia 18, 1988, p. 9-39.
- Dumitroaia, Gh., *Săpături și cercetări arheologice de suprafață în județul Neamț (1987-1991)*, Memoria Antiquitatis XVIII, 1992, p. 287-298.
- Dumitru, T., *Castra Daciae Inferioris (VIII)* Săpăturile lui Gr. G. Tocilescu în castrul roman de la Răcari (raion Filiași. reg. Oltenia)*, Apulum 5, 1965, p. 233-257.
- Dupre, N., *Le stockage des céréales dans le bassin de l'Ebre à l'époque romaine*, Gerión, Anejos 3 («Alimenta. Estudios en homenaje al Dr. M. Ponsich»), Madrid, 1991, p. 205-217.
- Elsner, J., *Perspectives in Art*, în (ed.) Noel Lensky, „The Cambridge Companion to The Age of Constantine”, Cambridge, 2007, p. 255-277.
- Emandi, E. I., *Descoperiri arheologice din secolele IV-V e.n. în bazinul superior al Șomuzului Mare (jud. Suceava)*, SCIVA 27, nr. 3, 1976, p. 379-392.
- Erdkamp, P., *The Roman army and the Economy*, Amsterdam 2002.
- Erdkamp, P., *The Grain Market in the Roman Empire a Social, Political and Economic Study*. Cambridge, 2005.

Erdkamp, P. A Agriculture, Division of Labour, and Oaths to Economic Growth, în (eds.) Paul Erdkamp, Koenraad Verboven, and Arjan Zuiderhoek „Ownership and Exploitation of Land and Natural Resources in the Roman World”, 18–40, Oxford, 2015.

Erdkamp, P., b *Supplying Cities*, (eds.) John Wilkins, Robin Nadeau, „A Companion to Food in the Ancient World”, 2015, p. 183-193.

Eckersley, T., E., *Iconography of the vintage in the mosaics of roman spain and North Africa*, A thesis submitted to the School of Graduate Studies in Partial fulfilment of the requirement for the degree Master of Arts, Mc.Master University, 1995.

Erice, R., *El puerto fluvial de Caesaraugusta*, în *Horrea d’Hispanie et de la méditerranée romaine*, Madrid, 2011, p. 143-158.

Fantar Mounir. *Silos et entrepôts en Afrique préromaine. Des témoignages historiographiques et archéologiques*, în *Antiquités africaines* 43, 2007. L’Afrique du Nord de la protohistoire à la conquête arabe, p. 231-238.

Ferdí, S., *Corpus des Mosaiques de Cherchel*, CNRS, Paris, 2005.

Florescu, Gr., *Sectorul din Sud-Vest al cetății*, în „*Histria monografie Arheologică*”, vol 1, 1954, p. 293-324.

Florescu, R., *Urbanizarea Dobrogei romane*, *Pontica* 23, 1990, p. 97-127.

Florescu, M., Căpitanu, V., *Cercetările arheologice de la Dealul Morii*, *Carpica* II, 1969, p. 49-79.

Filippi, G., *The “Horace”’s Villa” Brickstamps and the Brick production of the Central Anio River Valley*, <https://docplayer.net/27604600-D-4-the-horace-s-villa-brickstamps-and-the-brick.html>, accesat la 19.01.2019.

Fink, R. O., *Hunt’s pridianum: British Museum Papyrus 2851*, *JRS* 48, 1958, p. 102–116.

Foxhall, L. Forbes, H.A., *Σιτομετρεία: The role of grain as a staple food in Classical Antiquity*, *Chiron* 12, 1982, p. 41-90.

Forbes, H., Foxhall, L., *Etnoarchaeology and storage in the Ancient Mediterranean Beyond risk and survival*, (eds.) J. Wilkins, D. Harvey, M. Dobson, „*Food in Antiquity*”, 1995, p. 69-84.

France, J., *Les Personnels et La Gestion des entrepôts impériaux dans le monde romain*, în *Revue des études anciennes*, tome 110-2, 2008, p. 483-507.

- Frank, T., *Household food storage in Ancient Israel and Judah*, Archaeopress Archaeology, 2018.
- Frankel, R., *Presses for oil and wine in the southern Levant in the Byzantine Period*, *Dumbarton Oaks Papers*, Vol. 51, 1997, p. 73-84.
- Frankel, R., *Oil and Wine Production*, (ed.) Georgia L. Irby, „A Companion to Science, Technology, and Medicine in Ancient Greece and Rome”, First Edition, John Wiley & Sons, Inc. Published, 2016, p. 550-569.
- Gamureac, E., *Piese de arhitectură și sculptură descoperite în sectorul B de la Tropaeum Traiani*, *Pontica* 43, Constanța, 2010, p. 203-211.
- Gamureac, E., Ionescu, M., Drăghici, F., *The A9 Edifice from Tropaeum Traiani (II). A Late Roman House in Scythia Minor (5th - 6th Cent. AD)*, *Pontica* 48/49, 2015-2016, p. 109-239.
- Garcia, D., *Observations sur la production et le commerce des céréales en Languedoc méditerranéen durant l'Age du Fer : les formes de stockage des grains*, *Revue archéologique de Narbonnaise*, tome 20, 1987, p. 43-98.
- Garcia, D., *Des structures de conservation des céréales en Méditerranée Nord-occidentale au premier millénaire avant J.-C.: innovations techniques et rôle économique*, în *Techniques et économie Antique et Médiévales: le temps de l'innovation*, Paris, Editions France, 1997, p. 87-95.
- Gareci, G., *Feeding Rome: The grain supply*, (eds.) Claire Holleran, Amanda Claridge, „A companion to the city of Rome, 2018, p. 219-245.
- Garnsey, P. Saller, R., *The roman empire. Economy, Society and Culture*, University of California press, Berkeley and Los Angeles, 1987.
- Garnsey, P., *Famine and food supply in the graeco-roman world. Responses to risk and crisis*, Cambridge University press, 1988.
- Garnsey, P., *Food and Society in Classical Antiquity*, Cambridge, 1999.
- Gentry, P. A., *Roman military stone-built granaries in Britain*, *BAR*, Oxford 32, 1976.
- Giannopoulou, M., *Pithoi. Technology and history of storage vessels throughout the ages*, *BAR*, 2140, Oxford, 2010.
- Gill, D. W. J., *Taxation, Greco-Roman*, 2000,

**[https://www.academia.edu/4142047/TAX COLLECTORS](https://www.academia.edu/4142047/TAX_COLLECTORS) See Taxation Greco roma
n TAXATION GRECO ROMAN Taxation in the Roman Empire often developed
from the countries and kingdomsGk Greek Nero The Twelve Caesars Tiberius
The Twelve Caesars Claudius The Twelve Caesars**, accesat 27.10.2018.

Gindele, R., *The Barbarian settlement at Tășnad-Sere (Satu Mare County). The rescue excavations of 2015*, (ed.) Vitalie Bârcă, „*Orbis Romanus and Barbaricum. The Barbarians around the Province of Dacia and Their Relations with the Roman Empire*”, Cluj-Napoca, 2016, p. 131-150.

Richter Gisela, M.A., *The craft of Athenian pottery*, New Haven, 1923.

Glad, D., *L'Etat Central et le Ravitaillement des Garnisons Frontalières (284–641 AP. J.-C.)*, *Starinar* LIX, 2009, p. 181-190.

Glodariu, I., *Importuri romane în cetățile dacice din Munții Orăștiei*, *Apulum* VII, 1, 1968, p. 353-367.

Glodariu, I., *Relații comerciale ale Daciei cu lumea Elenistică și Romană*, 1974.

Glodariu, I., *Așezări dacice și daco-romane la Slimnic. Contribuții la continuitatea dacilor în Dacia romană*, București, 1981.

Glodariu, I., *Vase de provizii de inspirație elenistică*, *Arheologia Moldovei* XVIII, 1995, p. 45-50.

Glodariu, I., *Viața spirituală*, în *Istoria Românilor. Moștenirea timpurilor îndepărtate*, vol. I, Editura Enciclopedică, București, 2010, p. 825-845.

Gostar, N., *Dacorum fratum în inscripția lui Tib.Plautius Silvanus Aelianus (CIL XIV, 4126 = I.L.S. 986 = Inscr.Italiae, IV, 12, 125)*, *Pontica* XII, 1979, p. 129-137.

Gostar, N., Lica, V., *Societatea geto-dacică de la Burebista la Decebal*, editura Junimea, 1984.

Goffaux, B., *Cultores, basilica et horrea à Mactar (Afrique Proconsulare)*, în *Horrea d'Hispanie et de la méditerranée romaine*, Madrid, 2011, p. 97-116.

Goldsworthy, A., *How Rome Fell: Death of a Superpower*, New Haven and London, 2010.

Guégan, P., *Les barbares dans l'armée romaine de 260 à 363 après Jésus-Christ caractérisation, recrutement, influence*, Université Rennes 2, 2017.

Grigoraș, B. E., *New information on the east and south-east Carpathian storage vessels (1st-4th c. AD)*, *Caiete ARA* 9, 2018, p. 128-136.

- Grigoraș, B.E., *The medium sized storage vessels from Dinogetia*, RCRF 46, 2020, p. 395-400.
- Haimovici, S., *Studiul materialului arheologic descoperit în două așezări subcarpatice din sec. V-VII e.n.: Davideni (jud. Neamț) și Ștefan cel Mare (jud. Bacău)*, Carpica XVIII-XXIX, 1986-1987, p. 251-260.
- Hanel N., *Military Camps, Canabae, and vici. The Arheological Evidence*, în (ed.) Paul Erdkamp, „A companion to the Roman Army”, 2007, p. 395-416.
- Harlow, M., Laurence, R., *Shops and shopping in ancient Ostia*, în (ed.) Arja Karivieri, „Life and death in a multicultural harbour city: Ostia Antica from The Republic through Late Antiquity”, Roma, 2020, p. 287-293.
- Harrel, J. S., *The Nisibis War 337-363. The defence of the Roman East AD 337-363*, South Yorkshire, 2016.
- Hânceanu, D., G., *Cercetările arheologice din 2005 de la Roșiori - Dulcești (jud. Neamț)*, Memoria Antiquitatis XXIV, 2007, p. 419-452.
- Hânceanu, D. G., *Ocupațiile locuitorilor din așezarea dacică de la Rosiori-Dulcești (jud. Neamț)*, Memoria Antiquitatis XXV-XXVI, 2010, p. 359-394.
- Hânceanu, D. G., *Roman Imports in the Settlement of the Free Dacians at Roșiori (Neamț County)*, în (ed.) Vitalie Bârcă, „Orbis Romanus and Barbaricum. The Barbarians around the Province of Dacia and Their Relations with the Roman Empire”, Mega Publishing House, Cluj-Napoca, 2016, p. 169-202.
- Heather, P., Matthews, J., *The Goths in the Fourth Century*, Liverpool University Press, 2004.
- Hodges, H., *Artifacts. An introduction to early materials and technology. 3rd. impression*, London, 1968.
- Holleran, C., *Shopping in Ancient Rome. The Retail trade in the Late Republic and the Principate*, Oxford University Press, 2012.
- Honcu, Șt., *Ceramica romană de bucătărie din Dobrogea (secolele I-III p. Chr.)*, ed. Dobrogea, Constanța, 2017.
- Horvat J., *Early Roman horrea at Nauportus*, MEFRA 120-1, 2008, p. 111-121.
- Hristov, I., *Akra between Anhialo and Sozopol*, Unoart, 2013.

Hristov, I., *SOSTRA. Roman Castellum, Road-side Station and Settlements on the Road Oescus (Ulpiia Oescus) – Philippopolis 2nd-5th c.*, în (ed.) Rumen Ivanov, „Thracvian, Greek, Roman, and Medieval cities, residences and fortresses in Bulgaria”, Sofia, 2015, p. 279-340.

Христоф, М., *КЪСНОАНТИЧНАТА КРЕПОСТ НА ХЪЛМА „СВ. СПАС“ ПРИ С. БЕЛЧИИ (Т.НАР. „ЦАРИ МАЛИ ГРАД“), ОБЩИНА САМОКОВ. ЕЛЕМЕНТИ И СПЕЦИФИКА НА УКРЕПИТЕЛНАТА СИСТЕМА, КЪСНОРИМСКИЯТ КАСТЕЛ „КОВАЧЕВСКО КАЛЕ“ И БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ ПРЕЗ IV–VI ВЕК* Том I, В. Търново, 2017 г., p. 176-213.

Hristiv, I., *ΧΡΥΣΟΣΩΤΗΡΑ. An early Byzantine fortress on the Hrisosotira Peninsula at the town of Chernomorets 5th –7th centuries*, Unicart, 2019.

Huitorel, G., *Stocker les céréales dans les établissements ruraux du nord de la Gaule à l'époque romaine. Essai d'identification des modes de stockage entre le Ier et le IVe siècle ap. J.-C.*, (ed.) Adeline Bats, „Les Céréales dans le Monde Antique. Regards croisés sur les stratégies de gestion des cultures, de leur stockage et de leurs modes de consommation, Actes du colloque « Les céréales dans le Monde Antique »organisé par Pierre Tallet et Adeline Bats Université Paris-Sorbonne 5 – 6 novembre 2015”, 2015, p. 217-238.

Hurst, H., *Understanding Carthage as a Roman Port*, Bollettino di Archeologia on line I 2010/ Volume speciale B / B7 / 6, 2010, p. 49-68.

Iaroslavschi, E. *Vase tradițională de provizii în epoca Latène tardiv*, în *Arheologia Moldovei* XVIII, 1995, p. 51-58.

Iconomu, G., *Cercetări arheologice la Mangalia și Neptun*, Pontice I, 1968, p. 235-268.

Ignat, M., *Dacii liberi din Moldova. Contribuții arheologice, Necropolele de la Podeni și Zvorâștea*, Iași, Editura Helios, 1999.

Ionas, I., *Traditional pottery and potters in Cyprus. The disappearance of an ancient craft industry in the 19th and 20 th Centuries*, Ashgate, 2000.

Ionescu, M., *Mangalia, jud Constanța, [Callatis], punct str. Mărășești, nr. 5*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România, Campania 2009*, București, 2010, p. 274.

Ionescu, M., Sakamoto, E., Pastor, S., *Adamclisi, com. Adamclisi, jud. Constanța [Tropaeum Traiani], Sector A*, în *Cronica cercetărilor Arheologice din România, campania 2005*, 2006, p. 31-42.

Ioniță, I., *Contribuții cu privire la cultura Sântana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul Republicii Socialiste România*, *Arheologia Moldovei* IV, 1966, p. 189-259.

Ioniță, I., *Din istoria și civilizația dacilor liberi*, editura Junimea, Iași, 1982.

- Ioniță, I., *Sondaajul arheologic de la Tăcuta (județul Vaslui)*, *Arheologia Moldovei* XX, 1997, p. 89-106.
- Ioniță, I., a *Dacii liberi din Moldova*, în *Istoria Românilor. Daco-Romani, Romanici, Alogeni*, vol II, 2001, p. 423-439.
- Ioniță, I., b *Relațiile dacilor liberi cu romanii, sarmații și ci germanii*, în *Istoria Românilor. Daco-Romani, Romanici, Alogeni*, vol II, 2001, p. 449-456.
- Ioniță, I., *Stațiunea arheologică de la Lunca – Cieri (com. Gherghești, jud. Vaslui)*, *Acta Musei Tutovens* 7, 2012, p. 137-147.
- Ioniță, I., Șovan, L. O., *Săpăturile arheologice de la Ipotești (județul Botoșani)*, *Hierasus* IV, 1981, p. 45-62.
- Irimia, M., *Unele considerații privind sfârșitul Latene-ului geto-dacic și continuitatea civilizației autohtone în Dobrogea*, în *SCIIVA*, tom 39, nr. 1, București, ianuarie-martie 1988, p. 33-44.
- Irimia, M., *Considerații privind așezările getice din Dobrogea și problema existenței unor "emporii", în zona Dunării Inferioare*, *Pontica* 40, 2007, p. 137-225.
- Irimia, M., Conovici, N., *Așezarea getică fortificată de la Satu-Nou „Valea lui Voicu” (com. Oltina, jud. Constanța). Raport preliminar*, *Thraco-Dacica*, tomul X, 1-2, 1989, editura Academiei Române, p. 115-154.
- Irimia, M., Conovici, N., Gangiu, A., *Sondaajul arheologic de la Satu Nou - "Vadu Vacilor" (com. Oltina, jud. Constanța)*, *Bibliotheca Tomitana*, V, 2011.
- Isaac, B., *The meaning of the terms limes and limitanei*, *The Journal of Roman Studies*, vol 78, 1988, p. 125-147.
- Jefferson Loane, H., *Vespasian's Spice Market and Tribute in Kind*, în *Classical Philology* Vol. 39, No. 1 (Jan., 1944), p. 10-21.
- Johenson, P., *Late Roman economic systems: their implication in the interpretation of social organisation*, *TRAC* 2002, p. 101-112.
- Jones, A. H. M., *The Later Roman Empire*, Oxford, 1964.
- Kai, R., *The Trade with India and the Problem of Agency in the Economy of the Roman Empire*, în (ed.) S. Bussi, „Egitto dai faraoni agli arabi”, Pisa-Roma, 2013, p. 199-210.

Kakish, R., *Ancient bread stamps from Jordan*, Mediterranean Archaeology and Archaeometry, Vol. 14, No 2, 2014, p. 19-31.

Kardaras, G., *Byzantium and the Avars, 6th-9th Century AD.*, East Central and Eastern Europe in the middle Ages, 450-1450, în (ed.) Florin Curta, Dušan Zupka, Vol. 51, https://books.google.ca/books?id=1IN1DwAAQBAJ&pg=PA74&lpg=PA74&dq=lentiarion&source=bl&ots=JrgwYXaGKc&sig=ACfU3U2ukXMPBMABfAlnPrhe6Ni7DCPeaw&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwipl-bZqs_pAhWCaM0KHWsrDyIQ6AEwDHoECAoQAQ#v=onepage&q=lentiarion&f=false, accesat la 20.05.2019.

Katsonopoulou, D., Iliopoulos, I., Katsarou, S., Xanthopoulou, V., *Craftmanship of big storage pithoi in the Early Helladic settlement of Helike*, în (ed.) E. Photos-Jones in collaboration with Y. Bassiakos, E. Filippaki, A. Hein, I. Karatasios, V. Kilikoglou and E. Kouloumpi, „Proceedings of the 6th Symposium of the Hellenic Society for Archaeometry”, Achaea, BAR S2780, 2016, p. 13-20.

Kazanski, M., Legoux, R., *Contribution a l' étude des temoignages archeologiques des Goths en Europe orientale a l'époque des Grandes Migrations : La chronologie de la culture de Cernjahov recente*, Archeologie Medievale XVIII, 1988, p. 7-53.

Kazanski, M., *Les Goths (Ier-VIIe siècles ap. J.-C.)*, Paris, 1991.

Kazanski, M., *La tombe „princièrè” de l'époque hunnique à Concești et son contexte historique et culturel*, (ed.) Tivadar Vida, „The Frontier World Romans, Barbarians and Military Culture Proceedings of the International Conference at the Eötvös Loránd University”, Budapest, 1–2 October 2010, 2015, p. 111-128.

Kessler, D., Temin, P., *The Organization of the Grain Trade in the Early Roman Empire*, în The Economic History Review, New Series, Vol. 60, No. 2, 2007, p. 313-332.

Kleiner, D.E. E., *Roman Sculpture*, Yale University Press, New Haven and London, 1992.

Lajtar, A., *A Newly Discovered Greek Inscription at Novae (Moesia Inferior) associated with pastus militum*, în T Y C H E Beiträge zur Alten Geschichte, Papyrologie und Epigraphik, Band 28, 2013, p. 97-111.

Lambrino, S., *Inscription latine de Callatis*, în Comptes rendus des séances de l'Académie des Inscriptions et Belles Lettres, 77e année, N. 2, 1933. p. 278-288.

Laurence, Ray, *Land transport in Roman Italy: costs, practice and the Economy*, in (eds.) Parkins, Helen, and Christopher Smith, „Trade, Traders and the Ancient City”, 2005, p. 125-144.

Lăzărescu, V.A., Mom, V., *Pottery studies of the 4th-Century necropolis at Bârlad-Valea Seacă, Romania*, (ed.) Stefano Campana, Roberto Scopigno, Gabriella Carpentiero and Marianna Cirillo, „Proceedings of the 43rd annual conference on computer applications and quantitative methods in archaeology”, vol. 2, archaeopress, 2016, p. 875-887.

Lemaître S., Yener-Marksteiner B., *Faciès céramiques de l'Antiquité tardive dans la ville portuaire d'Andriakè en Lycie (Turquie). Résultats d'une prospection près des horrea*, în (eds.) P. Ballet, S. Lemaître et I. Bertrand, „De la Gaule à l'Orient méditerranéen. Fonctions et statuts des mobiliers archéologiques dans leur contexte, Actes du colloque international de Poitiers (27-29 octobre 2014)”, Archéologie et Cultures, Co-édition PUR / IFAO, 2018, p. 259-269.

Lewit, T., *Oil and wine press technology in its economic context. Screw presses, the rural economy and trade in Late Antiquity*, Antiquité Tradive 20, Mondes ruraux en Orient et en Occident-I, 2012, p. 1337-149.

Lewit, T., When the fields were joyful, 2014 <https://steepstairs.wordpress.com/2014/12/16/when-the-fields-were-joyful/>, accesat la 17.11-2021.

Lewit, T., Burton, P., *Wine and oil presses in the Roman to Late Antique Near East and Mediterranean: Balancing textual and archaeological evidence*, în (eds. Andrea Squitieri and David Eitam, Stone tools in the ancient Near east and Egypt. Ground stone tools, rock-cut installations and stone vessels from the Prehistory to Late Antiquity, Archaeopress, 2019, p. 97-112.

London, G., *Ancient cookware from the Levant: An ethnoarchaeological perspective*, Sheffield, 2016.

Lungu, V., *Jurilovca, com. Jurilovca, jud. Tulcea [Orgame/Argamum] Punct: Capul Dolojman*, în Cronica Cercetărilor Arheologice din România, campania 2011, 2012, p. 226-232.

Macias, H. M., *Horrea y estructuras de almacenamiento en la ciudad y territorio de Tarraco: Una primera aproximación*, în Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée Romaine, Casa de Velasquez, Madrid, 2011, p. 185-200.

- Macrea, M., *Șantierul arheologic Cașolț - Arpașul de Sus. Raport preliminar asupra rezultatelor din campania anului 1955*, MCA IV, 1957, p. 119-154.
- Madgearu, Al., *Continuitate și Discontinuitate culturală la Dunărea de Jos în secolele VII-VIII*, Editura Universității din București, 1997.
- Madgearu, Al. *Barbarian invasions in Northern Scythia minor during the 4th-5th centuries*, Peuce VIII, 2010, p. 173-184.
- Mango, C., *Le développement urbain de Constantinople (IVe-VIIe siècles)*, Paris, 2004.
- Marcu, F., *The internal planning of Roman Forts of Dacia*, Mega Publishing House, 2009.
- Marin, L., *Sondajul arheologic de la Răcăciuni* (jud. Bacău), în *Carpica* XXVI, 1997 p. 139-142.
- Marin, T. E., *Considerații privind agricultura la dacii est-carpatici în secolele II î. Hr. - II d. Hr.*, *Cercetări istorice* (seria nouă), 24-26, 2005-2007, p. 115-122.
- Martin, S., *Introduction*, in (ed.) Stéphane Martin, „Rural Granaries in Northern Gaul (6th Century BCE-4th Century CE)”, Brill, 2019.
- Mateescu, N., Comănescu, S., *Studiul geometric și arheologic al gropilor „de bucate”*, SCIV XXIII, 3, 1972, p. 357-360.
- Matei, C., *Considerații privind raportul dintre classis flavia moesica și fortificațiile limesului roman de la Dunărea de Jos (sec. I-VI)*, *Pontica* XXIV, 1991, p. 143-158.
- Matthews, S. R., *The Logistics of Feeding the Roman Army on the Lower Danube*, A thesis submitted for the degree of PhD Department of Classics Royal Holloway University of London, 2018.
- Matveev, S., Vornic, V., *Așezarea de tip Sântana de Mureș- Černjachov de la Călmățui-Râpa Dobrei (Raionul Hâncești, rep. Moldovei)*, în *Acta Musei Tutovenss XIV*, Bârlad, 2018, p. 125-136.
- Mătasă, C., Zamoșteanu, I., Zamoșteanu, M., *Săpăturile de la Piatra-Neamț*, în MCA VII, 1960, p. 339-350.
- Mărghitan, L., *Micia a fost un „pagus” în tot timpul stăpânirii romane?*, SCIV XXI, 4, 1970, p. 579-594.
- Mărghitan, L., *Un grup de vase dacice provenite de la Costești*, *Sargetia-Acta Musei Devensis IX*, 1972, p. 35-42.

- Milošević, G., *Roman Horrea on the Upper Moesian Limes*, Architectural Research, 2014, p. 31–49.
- Mihăilescu-Bârliba, V., *Circulația monetară la triburile libere de la răsărit de Carpați (sec. II-IV)*, Memoria Antiquitatis II, 1970, p. 281-344.
- Mihăilescu-Bârliba, L., a *Colonisation in the Vicus Ulmetum during early roman empire*, în (ed.) Lucrețiu Mihăilescu-Bârliba, „Colonisation and romanization in Moesia Inferior : premises of a contrastive approach”, 2015, p. 141-153.
- Mihăilescu-Bârliba, L., b *Colonisation in the military and civilian environment of Carium and of Cius*, în (ed.) Lucrețiu Mihăilescu-Bârliba, „Colonisation and romanization in Moesia Inferior : premises of a contrastive approach”, 2015, p. 177-182.
- Mihăilescu-Bârliba, L., *La population dans les villages situés entre Sacidava et Axiopolis*, Studia Antiqua et Archaeologica 23 (2), 2017, p. 323–333.
- Mitrea, I., *Noi contribuții arheologice la cunoașterea istoriei și civilizației dacilor liberi de la est de Carpați în secolele II-III*, Carpica XX, 1989, p. 149-192.
- Mitrea, I., *Noi descoperiri arheologice în așezarea din secolele V-VII e.n. de la Davideni*, jud. Neamț, Memoria Antiquitatis XVIII, 1992, p. 203-232.
- Mitrea, I., *Autohtoni și slavi în secolele VI-VII în așezarea de la Davideni*, Carpica XXVI-1, 1997, p. 174-194.
- Mitrea, I., *Observații privind sfârșitul culturii Sîntana de Mureș și începuturile culturii Costișa-Botoșana-Hansca, în stadiul actual al cercetărilor arheologice*, Carpica XXXIV, p. 131-142, 2005.
- Mitrea, I., *Observații privind începutul, sfârșitul și etapele de evoluție ale culturii Costișa-Botoșana-Hasca (sec. V-VII)*, Acta Musei Tutovensis VI, 2011, 130-135.
- Mitrea, B., Preda, C., *Săpăturile de salvare de la Gogoșari și Cacaleți*, SCIV VI, 3-4, 1955, p. 627-642.
- Mitrea, I., Dumitroaia, Gh., Ciubotaru, E., *Cercetările arheologice de la Borșeni-Neamț*, Memoria Antiquitatis XXI, 1997, p. 131-194.
- Mitrea, I., Eminovici, C., *Cercetările arheologice de la Pârâul Bochii – Pârgărești*, Carpica XV, 1983, p. 153-162.

Mocanu, M., Stănescu, R., *Sector „Aria C”*, în Tulcea, jud. Tulcea [AEGYSSUS] Punct: Parcul „Monumentul Independenței” („Colnicul Hora”), *Cronica Cercetărilor Arheologice din România*, campania 2018, București, 2019, p. 229-233.

Monah, F., *Noi determinări arheobotanice din România*, în *Memoria Antiquitatis XXIV*, 2007, p. 199-212.

Monteix, N., *Contextualizing the operational sequence: Pompeian bakeries as a case-study*, (eds.) A. Wilson, M. Flohr, „Urban craftsmen and traders in the Roman world”, Oxford, Oxford University Press (« Oxford Studies in the Roman Economy »), 2016, p. 153-182.

Morgan, H., *Bakers and the baking trade in the roman empire social and political responses from the principate to late antiquity*, Pembroke College, dissertation submitted for the degree of Master of Philosophy, 2015,

https://www.academia.edu/13319823/Bakers_and_the_Baking_Trade_in_the_Roman_Empire_Social_and_Political_Responses_from_the_Principate_to_Late_Antiquity, accesat 15.02.2020.

Morintz, S., Harțuchi, N., *Săpăturile de la Țifești*, MCA VIII, 1962, p. 521-526.

Morintz, Al., *et alii*, *Radovanu, com. Radovanu, jud. Călărași. Punct: Gorgana a doua*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România*, campania 2014, București, 2015, p. 120-121.

Morley, N., *Trade in Classical Antiquity. Key Themes in Ancient History*, Cambridge, Cambridge University Press, 2007.

Moscalu, E., *Ceramica traco-getică*, București, 1983.

Munteanu, C. I., *Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare din provinciile romane Renane și Dunărene (secolele I-III p. Chr.)*, editura Muzeului Național Brukental, Sibiu, 2015.

Nadeau, R., *Cookery Books*, în (eds.) John Wilkins, Robin Nadeau, „A companion to food in the ancient world” Wiley, 2015, p. 53-59.

Naum, J., *The Daily Bread of the Ancient Greeks and Romans*, Osiris, Vol. 9, 1950, p. 227-253.

Nikolaenko, G. M. *Metki na antichnyh pifosah*, în *Hersones Tavricheskiiy. Remeslo i Kultura*, Kiev, 1974, p. 25-29.

Nikov, K., *Stamped decoration pithoi in Southern Thrace from the Early Iron Age*, *Archaeologia Bulgarica VI*, No 1, 2002, p. 19-44.

Nițu, A., Zamoșteanu, I., Zamoșteanu, M., *Sondajele de la Piatra-Neamț*, în MCA VI, 1959, p. 359-374.

Nuțu, G., Munteanu, L., Midvichi, N., Neagu, A., *Sector Fântâna Seacă*, în Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud.Tulcea [(L)Ibida], *Cronica Cercetărilor Arheologice din România*, campania 2007, 2008, p. 281-287.

Nuțu, G., *Sectorul Incintă Nord*, în *Cronica cercetărilor arheologice din România*, campania 2018, București, 2019, p. 113-114.

Orton, C., *Pottery in archaeology*, Cambridge University Press, 1993.

Opaiț, A., *O nouă fortificație romano-bizantină în Nordul Dobrogei-Topraichioi. Raport preliminar*, în MCA XIII, 1979, p. 325-331.

Opaiț, A., *Ceramica din așezarea și cetatea de la Independența (Murighiol)-sec. V-VII e.n.*, Peuce X, 1991, p. 133-216.

Opaiț, A., *Aspecte ale vieții economice din provincia Scythia (sec. IV-VI p. Chr)*, București, 1996.

Opaiț, A. *Local and imported ceramics in the Roman province of Scythia (4th-6th centuries AD)*, BAR 1274, Oxford, 2004.

Opaiț, A. *Producția și consumul de vin în ținuturile dintre Carpați și Marea Neagră (secolele II a. Chr.-III p. Chr.)*, SCIVA, tomul 64, nr. 1-2, 2013, p. 21-65.

Opaiț, A., Zahariade, M., *Cercetările arheologice de la fortificația romano-bizantină de la Topraichioi-Babadag / Archaeological research at the roman-byzantine fortification from Topraichioi-Babadag*, MCA 14, A XIV-A sesiune anuală de rapoarte, 1980, p. 335-341.

Opaiț, A. Sion, A., Vasiliu, I., *Aegyssus*, MCA 14, A XIV-A sesiune anuală de rapoarte, 1980, p. 267-275.

Opaiț, A., Zahariade, M., Poenaru-Bordea, Gh., Opaiț, C., *Fortificația și așezarea romană târzie de la Babadag-Topraichioi*, Peuce X, 1991, vol I, p. 183-350.

Opaiț, A., Paraschiv, D. *Rare amphora finds in the city and territory of (L)Ibida, (1st-6th centuries AD)*, RCRF 42, Bonn, 2012, p. 113-124.

Opaiț, A., Paraschiv, D., *On the Wine, Olive Oil and Fish Supply of the Countryside in Roman Dobrudja (1st-3rd Centuries AD)*, în (eds.) Buzoianu, L., Dupont, P., Lungu V., „Production and Trade of Amphorae in the Black Sea (Production et commerce

amphorisques en Mer Noire). Actes de la Table Ronde internationale de Constanța, 6-10 october 2009”, Constanța, 2013, p. 317-333.

Opaïț, A., *On the local production and imports of wine in the Pontic and Lower Danube regions (1st century bc to 7th century ad). An Overview*, (ed.) Delphine Dixneuf, „Late Roman coarse wares, cooking wares and amphorae in the Mediterranean. Archaeology and archaeometry. La céramique commune, la céramique culinaire et les amphores de l’Antiquité tardive en Méditerranée. Archéologie et archéométrie”, Volume 2, 2017.

Opriș, I. C., *Ceramica romană târzie și paleobizantină de la Capidava în contextul descoperirilor de la Dunărea de Jos, (sec. IV-VI)*, Editura Enciclopedică, București, 2003.

Opriș, I., Rațiu, Al., Duca, M., *Capidava 2015-punctul „ Turnul de belvedere”, sector VII, intra muros*, Cronica Cercetărilor arheologice din România, campania 2015, București, 2016, p. 150-151.

Opriș, I., Rațiu, Al., *CAPIDAVA II. Building C1 – Contributions to the history of annona militaris in the 6th century*, Cluj-Napoca, 2017.

Opriș, I., Rațiu, Al., *The northern supply chain in Quaestura Exercitus. 6th to early 7th century amphorae at Capidava – archaeology of the annona for Limes Scythicus*, Romanian Archaeological Institute in Athens Bulletin, 2019, p. 139-155.

Ota, R., Lascu, I., Bounegru, G., *A horreum found at Băcăinți-Obreje (Șibot Parish, Alba Country)*, Terra Sebus, Acta Musei Sabesiensis 9, 2017, p. 91-106.

O’Shea, J., *The role of wild resources in small-scale agricultural systems: tales from the Lakes and the Plains*, (ed.) Paul Halstead, John O’Shea, „Bad yar economics: Cultural Responses to risk and uncertainty”, Cambridge, 1989, p. 57-67.

Palade, V., *Cercetările arheologice în așezarea autohtonă de la Bîrlad - Valea Seacă (Campania 1984)*, Acta Moldaviae Meridionalis V-VI, 1984, p. 183-204.

Palade, V. a, *Sondajul arheologic de salvare din așezarea datând din secolul V e.n. de la Fântânele, comuna Zorleni, județul Vaslui*, Acta Moldaviae Meridionalis IX-XI, 1987-1989, p. 53-64

Palade, V. b, *Cercetările arheologice în așezarea de la Bârlad -Valea Seacă din anul 1987*, Acta Moldaviae Meridionalis IX-XI, 1987-1989, p. 65-74.

Palade, V., *Unele observații cu privire la aspectul etnic al populației din aria culturii Sântana de Mureș în lumina cercetărilor din așezările și necropolele de la Bîrlad-Valea Seacă, Zorleni-Fîntînele, Banca-Gară și Fălciu-Bogdănești*, Carpica XXIII-1, 1992, p. 197-221.

Palade, V., *Așezarea și necropola de la Bîrlad-Valea Seacă secolele III-IV. Monografie*, ed. ARC, București, 2004.

Panella, C., *Roma Imperiale come centro produttivo: le evidenze archeologiche*, în *L'archeologia della produzione a Roma (secoli V-XV) Atti del Convegno Internazionale di studi Roma, 27-29 marzo 2014*, Collection de l'Ecole Française de Rome - 516 , 11, 2015, p. 97-118.

Papi, E., *Exports and imports in Mauretania Tingitana. The evidence from Thamusida*, (ed.) Andrew Wilson, Alan Bowman, „Trade, commerce, and the state in the Roman World”, Oxford, 2018, p. 427-440.

Papuc, Gh., *Constanța, jud. Constanța [Tomis] Punct: str. Arhiepiscopiei, nr. 23*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, campania 2001*, București, 2002, p. 108-110.

Paraschiv, D. a, *Cercetările arheologice de la Baia (jud. Tulcea), punctul ”stația de Epurare”*, Peuce, S.N. II (XV), 2004, p. 153-159.

Paraschiv, D. b, *Sector Curtina G în 178. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [Ibida]*, *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2003*, București 2004, p. 313.

Paraschiv, D., Chiriac, C., Mocanu, M., Boțan, S., *Sectorul Curtina G – Turul 8, în 83. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [(L)Ibida] Punct: Cetatea Fetei*”, *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2008*, București 2009, p. 196-197.

Paraschiv, D., Chiriac, C., Mocanu, M., Boțan, S., *Sector Curtina G – T 8, în „Slava Rusă com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [(L)Ibida] Punct: Cetatea Fetei”*, *Cronica cercetărilor arheologice din România – campania 2009*, București, 2010, p. 173-174.

Paraschiv, D., Chiriac, C., Mocanu, M., Boțan, S., Honcu, Șt., Coropceanu, I. *Sectorul Curtina G – Turnul 8, în „72. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [(L)Ibida] Punct: Cetatea Fetei, Necropolă, La Donca”*, *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2011*, București 2012, p. 131.

Paraschiv, D., Sectorul Curtina G – Turnul 8, în „60. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea [(L)Ibida] Punct: Cetatea Fetei”, *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2012*, București 2013, p. 119-120

Paraschiv, D., Iacob, M., Chiriac, C., Mihaita, A., Enache, M., Fartade, A., Sectorul Curtina G, în în „71. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea”, *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2018*, București 2019, p. 188-189.

Paraschiv, D., Colțeanu, P., Iacob, M., Chiriac, C., Boțan, S., Gheorghiu, L., Iamandi, V., Sălăjan, S., Mihăiță, A., Drișcu, A, Sectorul Curtina G, în 73. Slava Rusă, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea”, *Cronica cercetărilor arheologice din România, campania 2019*, București 2020, p. 344.

Paterson, J., *Trade and Traders in the Roman World: Scale, Structure, and Organization*, în (eds.) H. Parkins and C. Smith, „Trade, Traders and the City”, London: Routledge, 1988, p. 149-167.

Patrich, J., *Studies in the Archaeology and History of Caesarea Maritima. "Caput Judaeae, Metropolis Palaestinae"*, *Ancient Judaism and early Christianity* 77, Brill, 2011.

Peacock, D., *The stone of like. The Archaeology of querns, mills and flour production in Europe up to c. AD 500*, Southampton Monographs in Archaeology new series 1, 2013.

Peña, J., Th., *Roman Pottery in the archeological record*, Cambridge University press, 2007.

Pena, C. Y., *La producción vinícola en Hispania: procesos de producción y comercialización del vino romano*, (coord.), Rafael Francia Verde, „Historia y arqueología en la cultura del vino”, Longroño, 2015, p. 109-122.

Petculescu, L., *Roman military granaries in Dacia*, în Saalburg Jahrbuch, 43, 1987, p. 66-76.

Petolescu C.C., *Regalitatea dacică în perioada 44 a. Chr-86 p. Chr*, în *Istoria Românilor. Moștenirea timpurilor îndepărtate*, vol. 1, Editura Enciclopedică, București, 2010, p. 687-756.

Petre, A., *Cucerirea orașelor pontice de către Burebista*, *Pontica* IV, 1971, p. 97-104.

Petridis, P., *Holy Bread Stamps from Early Byzantine Delphi*, (eds.) Beate Böhlendorf-Arslan Alessandra Ricci, „Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts”, 2012, p. 81-89.

Pippidi, D. M., *Contribuții la istoria veche a României*, editura Științifică, București, 1967.

Pippidi, D. M., *Inscripțiile din Scythia Minor grecești și latine. Istoria și împrejurimile*, Vol. I., București, 1983.

- Pippidi, D.M., Berciu, D. *Din istoria Dobrogei. Geți și greci la Dunărea de Jos din cele mai vechi timpuri până la cucerirea romană*, editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1965, vol. I.
- Plantos, C. C., *O nouă așezare a dacilor liberi la Pradais* (jud. Bacău), în *Carpica XXVIII*, 1999, p. 79-90.
- Polanyi, K., *The Livelihood of Man*, Studies in Social Discontinuity, New York, 1977.
- Pomey, P., Tchernia, A., *Le tonnage maximum des navires de commerce romains*, în *Archaeonautica* 2, 1978, p. 233-251.
- Popa, Al., *Roman Amphorae beyond the frontiers of the Roman provinces of Dacia and Moesia Inferior*, (ed.) Vitalie Bârcă, „*Orbis Romanus and Barbaricum. The Barbarians around the Province of Dacia and Their Relations with the Roman Empire*”, Cluj-Napoca, 2016, p. 203-242.
- Popescu, D., *Sondajele arheologice de la Cristești*, MCA II, 1956, p. 172.
- Popescu, D., Covaciu, N, Popescu, V., Pușcaș, I., *Săpăturile de la Cristești*, SCIV II, nr. I, 1951, p. 279-283.
- Popescu, E., *Inscripțiile grecești și latine din secolele VI-XIII descoperite în România*, editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1976.
- Popescu, M.-C., *Pergamian pottery discovered in geto-dacian sites (2nd – 1st centuries BC)*, *Caiete ARA* 1, 2010, p. 37-53.
- Popescu, M.-C., *Data on moldmade bowls discovered in the settlements of Brad, Răcățău (Bacău county) and Poiana (Galați county), 2nd -1 st century B.C.*, (eds.) Despina Măgureanu, Dragoș Măndescu, Sebastian Matei, „*Archaeology: making of and practice. Studies in honor of Mircea Babeș at his 70th anniversary*”, Pitești, 2011.
- Popescu, M.-C., *Hellenistic and Roman Pottery in pre-Roman Dacia*, *Bibliotheca Musei Napocensis*, XL, București, 2013.
- Popescu, M.-C., *Kantharoi produced in the geto-dacian settlement of Brad. Several observations on models and chronology*, *Caiete ARA* 8, București, 2017, p. 31-40.
- Popescu, Em., Popescu, E., *Raport preliminar asupra săpăturilor efectuate în anii 1962—1967 în castrul roman de lângă Câmpulung-Muscel (Jidova)*, MCA IX, 1970, p. 254-256.
- Popilian, Gh., *Ceramica romană din Oltenia*, Craiova, 1976.

Poux, M., *Le « vin du Triumvir » à Lyon Témoignages archéologiques et littéraires d'une production de vin sur le territoire colonial de Lugdunum*, Gallia 68-1, CNRS Éditions, Paris, 2011, p. 13-91.

Poux, M., *Le granarium des Buissières à Panossas : contribution à l'étude des réseaux d'entrepôts de grande capacité dans les Gaules et les Germanies (Ier-IIIe s. ap. J.-C.)*, în *Produire, transformer et stocker dans les campagnes des Gaules romaines. Problèmes d'interprétation fonctionnelle et économique des bâtiments d'exploitation et des structures de production agro-pastorale*, Bordeaux, 2017, p. 407-434.

Pottier, E., *Dolium*, (eds.) Daremberg, Ch., Saglio, Edm., „Dictionnaire des antiquités grecques et romaines”, tom II, vol. 1, Paris 1982.

Poulter, A., *The use and abuse of urbanism in the Danubian provinces during the Later Roman Empire*, în (ed.) John Rich, „The city in Late Antiquity”, London: Taylor & Francis e-Library, 1992, p. 99-135.

Poulter, A., *The transition to Late Antiquity*, în ed. A. G. Polter, *The transition to Late Antiquity. On the Danube and Beyond*, Oxford, 2007, p. 1-50.

Popović, B., *Architectural Features of Roman Horrea in the Area of Modern-day Serbia*, în „*Vivere Militare Est From Populus to Emperors - Living on the Frontier*”, Volume II, Belgrade, 2018, p. 311-346.

Preda, C., *Săpăturile de la Alexandria*, în MCA VII, 1960, p. 212-215.

Preda, C., *Callatis*, Meridiane, 1968.

Preda, C., *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1986.

Preda, C., b *Contribuții la cunoașterea civilizației geto-dacice – Așezarea de la Pleașov, jud. Teleorman*, Thraco-Dacica VII, nr. 1-2, București, 1986, 71-100.

Preda, C., (coord) *Enciclopedia Arheologiei și istoriei vechi a României*, vol. II, D-L, Editura Enciclopedică, București, 1996, p. 21-23.

Preda, C., Butoi, M., *Așezarea getică de la Sprâncenata (jud. Olt). Săpăturile din 1976*, MCA 13, 1979, p. 115-118.

Protase, D., *Autohtonii în Dacia*, vol I, Dacia Romană, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.

- Pujol, P. L., *The annona militaris in the Tingitana: Observations on the organization and provisioning of the Roman troops*, în *New Perspectives on the Ancient World. Modern perceptions, ancient representations*, BAR, Oxford, 2008, p. 145-153.
- Purcell, N., *The Roman villa and the landscape of production*, (ed.) T.J. Cornell, Kathryn Lomas, „Urban society in Roman Italy”, 1995, p. 151-180.
- Pupeză, P., Isacu, A., Cupșa, C., *Dacian pottery in Roman contexts. The fort of Cășeiu (Samum)*, în *RCRF* 46, 2020, 335-342.
- Puskás, J., *Noi descoperiri arheologice aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov în valea Râului Negru, județul Covasna*, *Angustia* 19, 2015, p. 175-204.
- Rădulescu, A., *Știri despre începuturile orașului Constanța*, *Pontica* 10, 1977, p. 53-57.
- Rădulescu, A., *Stăpânirea Romano-Bizantină în Dobrogea*, *Istoria Românilor. Daco-romani, romanici și alogeni*, editura enciclopedică, București, 2001, vol II, p. 467-484.
- Rădulescu, A., Suceveanu, Al., *Burebista și politica pontică*, în (coord.) Mircea Petrescu-Dîmbovița, Alexandru Vulpe, „Istoria Românilor”, vol. I, *Moștenirea timpurilor îndepărtate*, București, 2010, p. 674-680.
- Reddé, M., *Conclusions : Des greniers ruraux aux greniers militaires et urbaines. Les enjeux historique d'une enquête archéologique*, in (ed.) Stéphane Martin, „Rural Granaries in Northern Gaul (6th Century BCE-4th Century CE)”, Brill, 2019.
- Remesal, J. R., *Baetican Olive oil and the Roman economy*, (ed.) Simion Keay, „The archaeology of early Roman Baetica”, Portsmouth, Rhode island, 1998, p. 183- 199.
- Ricci, A., *Palladio e la villa di Passolombardo: note e suggestioni da una ricerca in corso*, *Annali del Dipartimento di storia* 1, 2015, p. 169-187.
- Rickman, G. E., *Roman granaries and store buildings*, Cambridge University press, Cambridge, 1971.
- Rickman, G., *The corn supply of Ancient Rome*, Clarendon Press Oxford, 1980.
- Rickman G., *Rome, Ostia and Portus : the problem of storage*, în *Mélanges de l'École française de Rome, Antiquité*, tome 114, n°1. 2002, p. 353-362.
- Rice, P. M., *Pottery Analysis. A Sourcebook*, The University of Chicago Press, 1987.

- Rice, C., *Mercantile Specialization and Trading Communities: Economic Strategies in Roman Maritime Trade*, în (eds.) A. Wilson and Flohr, M., „Urban Craftsmen and Traders in the Roman World”, Oxford, 2016, p. 97-114.
- Richardson, A., *Granaries and garrisons in Roman forts*, în Oxford Journal of Archaeology 23(4), 2004, p. 429–442.
- Rizos E., *Centres of the Late Roman Military Supply Network in the Balkans: A Survey of horrea*, Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums 60, 2013, p. 659-696.
- Rizos, E., *Remarks on the logistics and infrastructure of the annona militaris in Eastern Mediterranean and Aegean areas*, în AnTard 23, 2015, p. 287-302.
- Rhodes, A., *Kilns. Design, construction, and operation*, Philadelphia, 1968.
- Rodriguez, J. R., *Baetica and Germania. Notes on the concept of 'provincial interdependence' in the Roman Empire*, în (ed.) Paul Erdkamp, „The Roman army and the economy”, Amsterdam, 2002.
- Romanelli, *Horreum*, în Ruggiero, E. 1922, Dizionario epigrafico di Antichità romane 3, Rome 1922, vol III F-H.
- Le Roux, *Le revêtement des armées romaines sous l'empire, Du latifundium au latifundo. Un héritage de Rome, une création médiévale ou moderne ?*, în Actes de la Table ronde internationale du CNRS organisée à l'Université Michel de Montaigne – Bordeaux III les 17-19 décembre 1992, Paris, 1995, p. 403-424.
- Rossiter, J., *Wine-making after Pliny: Viticulture and farming technology in Late Antique Italy*, (eds.) Luke Lavan, nrico Zanini, Alexander Sarantis, „Technology in transition AD. 300-650”, Leiden, Boston, 2007, p. 93-118.
- Rotaru, M., *Descoperiri arheologice din secolul IV în depresiunea colinară Horincea-Elan-Prut*, Acta Musei Tutovensii II, Bârlad, 2007, p. 12-17.
- Roth, P.J., *The logistics of the roman army at war (264 BC-AD 235)*, Leiden, Boston, 2012.
- Rustici, M., Tondi, E., *La villa di Passolombardo*, Annali del dipartimento di Storia 5-6, 2009-2010, 2010, p. 287-299.
- Sanie, S., *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei sec II î. e.n. –III e.n.*, editura Junimea, Iași, 1981.

- Sanie, S., *Cetățuia dacica de la Bărboși (II) (The Dacian fort of Bărboși (II))*, în *Arheologia Moldovei*, 1988, p. 53-103.
- Sanie, S., Sanie, S., *Cercetările arheologice de la Dumbrava (corn. Ciurea, județul Iași)*, *Cercetări Istorice* 4, 1973, p. 61-92.
- Sanie, S., Sanie, S., a *Cetățuia geto-dacică de la Galați-Barboși*, în *Geto-dacii dintre Carpați și Nistru (secolele II a.Chr. - II p.Chr.)*, vol I., 2011, p. 46-161.
- Sanie, S., Sanie, S., b *Așezarea de la Dumbrava (com. Ciurea, jud. Iași)*, în *Geto-dacii dintre Carpați și Nistru (secolele II a.Chr. - II p.Chr.)*, vol I., 2011, p. 393-424.
- Sarantis, A., *Justinian`s Balkan Wars*, ARCA, Classical and Medieval Texts, Papers and Monographs 53, 2016.
- Sarantis, A., *Military Provisioning in the Sixth-Century Balkans*, *Journal of Late Antiquity*, Volume 12, Number 2, Fall 2019, p. 329-379.
- Sîrbu, V., *Importuri grecești în Câmpia Brăilei (sec.V - I î.e.n.)*, *Pontica* 15, Constanța, 1982, p. 99-124.
- Schneider, H., *Technology*, în (eds.) Walter Schidel, Ian Morris, Richard Saller, *The Cambridge economic history of the Greco-Roman world*, 2007, 144-171.
- Scorpan, C., *Săpăturile arheologice din așezarea getică de la Bugeac- Valea lui Marinciu*, în *Pontice* 2, 1969, p. 43-80.
- Scorpan C., *Date noi cu privire la carpi și problema continuității geto-dace in bazinul Bistriței*, *Memoria Antiquitatis* IV-V, 1972-1973, p. 115-124.
- Sîrbu, V., *Importuri grecești în Câmpia Brăilei (sec.V - I î.e.n.)*. [*Importations grecques dans la Plaine de Brăila (Ve -Ier siècle av. n.è.)*], *Pontica* 15, Constanța, 1982, p. 99-124.
- Sessa K., *Daily life in late Antiquity*, Cambridge University press, 2018.
- Sigaut, F., *Les Techniques de conservation des grains à long terme*, Paris, 1981.
- Shepard, A., *Ceramics for the archaeologist*, Washington, 1956.
- Skaltsa, S., *A place for honours: Honorific practices and Culture in the bath-Gymnasium Complex in Roman Salamis*, în *Salamis of Cyprus. History and Archaeology from the earliest times to late antiquity*, Waxmann, 2019, p. 659-677.
- Spânu, D., *Poienești. Necropola din secolele II-III*, editura Mega, Cluj-Napoca, 2019.

Suceveanu, Al., *Contribuție la cunoașterea romanității vest-pontice. Studiu de caz Histria*, Pontica 43, 2010, p. 25-33.

Suceveanu, Al., *Două note privind istoria Moesiei în sec. I î.e.n.*, Pontica II, 1969, p. 269-284.

Suceveanu, Al., *În legătură cu data de anexare a Dobrogei de către romani*, Pontica 4, 1971, p. 105-123.

Suceveanu, Al., *Viața economică în Dobrogea romană secolele I-III e.n.*, București, 1973.

Suceveanu, Al. *Viața economică în Dobrogea romană secolele I-III e.n.*, Editura Republicii Socialiste România, București, 1977.

Suceveanu, Al., Fântânele. *Contribuții la studiul vieții rurale în Dobrogea romană*, editura Academiei Române, București, 1998.

Suceveanu, Al., Barnea, Al., *La Dobrouja Romaine*, editura Enciclopedică, București, 1991.

Suceveanu, Al., Rădulescu, A., *Istoria Politică*, în *Istoria Românilor. Daco-romani, romanici și alogeni*, editura enciclopedică, București, 2001, vol II, p. 291-307.

Suceveanu, Al., Zahariade, M., Topoleanu, Fl., *Stratigrafia*, în *Halmyris I. Monografie Arheologică*, Cluj-Napoca, 2003, p. 27-43.

Suski, R., *The titles "Dacicus Maximus" and "Carpicus Maximus" in the imperial propaganda of the third and the first half of the fourth century*, Eos C, 2013, p. 139-159.

Stănică, A. 2014, *Isaccea, jud. Tulcea [Noviodunum] Punct Cetate*, *Cronica cercetărilor arheologice din România, Campania 2013*, București, 2014, p. 91.

Stănică, A., *Aspecte privind locuirea otomană în zona cetății Noviodunum*, *Analele Banatului*, s.n., Arheologie – Istorie XXV, 2017, p. 185-200.

Steinby, C., *The role of Ostia and Portus in Roman Seafaring-The Literary evidence*, în (ed.) Arja Karivieri, „Life and death in a multicultural harbour city: Ostia antica from the Republic through Late Antiquity”, Roma, 2020, p. 29-40.

Stewart, A. F., *Narrative, Genre, and Realism in the work of the Amasis Painter*, în *Papers on the Amasis Painter and his world. Colloquium sponsored by the Getty Center for the History of Art and the Humanities and Symposium Sponsored by the J. Paul Getty Museum*, The J. Paul Getty Museum Malibu, California, 1987, p. 29-42.

Stoian, I., *Inscripțiile din Scythia Minor grecești și latine*, Vol. II, Tomis și teritoriul său, București, 1987.

Strobel, K., *Strategy and army structure between Septimius Severus and Constantine the Great*, in (ed.) P. Erdkamp, „A companion to the Roman Army”, 2007, p. 267-287.

Șandurschi, P., Ungureanu, N., *Așezarea dacilor liberi de la Botoșani. Groapa lui Ichim" (Sfârșitul secolului II p. Chr.). Raport de săpătură pe anul 1993*, Hierasus X, 1996, p. 37-48.

Ștefan, Gh., *Șantierul Garvăn-Dinogetia*, SCIV, Tom 4, nr. 1-2, 1953, p. 240-254.

Ștefan, Gh., Barnea, I., Mitrea, B., Protase, D., Vătășianu, V., *Săpăturile de la Garvăn (Dinogetia) raionul Măcin (Galați)*, SCIV, tom 2, nr. 1, 1951, p. 19-49.

Ștefan, Gh., Barnea, I., Bujor, E., Comșa, E., Constantinescu, Șt., Diaconu, P., Dragomir, I., Popolian, Gh., Bichir, Gh., Constantiniu, Fl., *Șantierul arheologic Garvăn (Dinogetia) (r. Măcin, reg. Galați)*, SCIV, tom V, nr. 1-2, 1954, p. 161-197.

Ștefan, Gh., Barnea, I., Comșa, M., Mitrea, B., *Șantierul arheologic Garvăn (Dinogetia) (r. Măcin, reg. Galați) / Le chantier archéologique de Garvăn-Dinogetia*, MCA 7, 1961, p. 583-598.

Talmațchi, G., Șova, C., *Observații privind casa urbană romană târzie (domus) din provincia Scythia și alte descoperiri arheologice din sectorul sud de la Tropaeum Traiani*, Peuce 13, 2015, p. 137-192.

Talmațchi, G. M., Șova, C., Lascu, M., Cealera, C., *Adamclisi, jud. Constanța [Tropaeum Traiani] Punct: Sector C (cartierul de S)*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2020*, București, 2021, p. 15-16.

Tchernia, A., *L'arrivée de l'huile de Bétique sur le limes germanique : Wierschowshi contre Remesal*, in *Vivre, produire et échanger : reflets méditerranéens. Mélanges offerts à Bernard Liou*, éditions monique mergoil montagnac, 2002, p. 319-324.

Temin, P., *The Economy of the Early Roman Empire*, în *The Journal of Economic Perspectives* 20, nr.1, 2006, p. 133–151.

Temin, P., *The Roman Market Economy. The Princeton Economic History of the Western World*, Princeton, 2013.

Teodor, D. Gh., *Unele probleme privind evoluția culturii materiale din Moldova în secolele VI-XI*, Carpica 2, 1969, p. 253-309.

Teodor, D G., *Continuitatea populației autohtone la est de Carpați în scolele VI-XI e.n. de la Dodești – Vaslui*, 1984.

Teodor, D. Gh., 1 *Romanitatea spațiului carpato-nistran*, 2001, Carpica XXX, p. 45.

- Teodor, D. Gh., *2 Populația autohtonă din regiunile extracarpatică în secolele V-VII*, în *Istoria Românilor. Daco-Romani, Romanici, alogeni*, Vol II, București, 2001, p. 639-662
- Teodor, D., Gh., *Dodesti - Vaslui, O așezare din epoca migrațiilor*, Iași, 2015.
- Teodor, S., *Săpăturile de la Cucorăni (jud. Botoșani) (The excavations of Cucorăni (Botoșani County))*, în *Arheologia Moldovei VIII*, 1975, p. 121-201.
- Teodor, S., *Cercetările arheologice de la Lozna-Hlibicioc, Județul Botoșani*, în *Arheologia Moldovei XV*, 1992, p. 45-126.
- Teodor, S., *Cetatea geto-dacică de la Poiana*, în *Geto-dacii dintre Carpați și Nistru (secolele II a.Chr. - II p.Chr.)*, vol. I, 2011, p. 187-277.
- Teodor, D. Gh., Coman, Gh., Alaiba, R., *Săpăturile arheologice de la Drăgești-Vaslui*, MCA XIII, 1979, p. 285-288.
- Thédenat, *Cella*, în Daremberg, Ch., Saglio, Edm. 1900, *Dictionnaire des antiquités grecques et romaines*, Paris 1900, Tom I, partea II, C.
- Thurmond, D. L., *A handbook of food processing in classical Rome*, Brill, Leiden, Boston, 2006.
- Timoc, C., Cristea, Șt., Slejiuc, I., Popa, Șt., Bozu, F., Jeczmienovski, E., Pisz, M., *Pojejena, loc. Pojejena sârbească, jud. Caraș-Severin Punct: castrul roman, vicus military*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2020*, București, 2021, 225-226.
- Topoleanu, Fl., *Poșta, com. Frecăței, jud. Tulcea Punct: Cotu Celicului*, *Cronica Cercetărilor Arheologice în Romania, Campania 2007, 2008*, p. 244-245 <http://cronica.cimec.ro/detalii.asp?k=3953&d=Posta-Frecatei-Tulcea-Cotu-Celicului-2007>, accesat la 14. 11.2018.
- Topoleanu, Fl., Bogdan, D., Alpar, D., Lumzeanu, A., Haynes, I., Ciușescu, M., *Poșta, com. Frecăței, jud. Tulcea, Punct: Cotu Celicului*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, campania 2007, 2008*, p. 188-191.
- Torbanov, S., *Questura exercitus: Moesia Secunda and Scythia under Justinian*, *Archaeologia Bulgarica I*, 1997, p. 78-87.
- Tran, N., *Les collèges d'horrearii et de mensores, à Rome et à Ostie, sous le Haut-Empire*, în *Mélanges de l'École française de Rome. Antiquité*, tome 120, n°2, 2008, p. 295-306.

Tran, N., *The Social Organization of Commerce and Crafts in Ancient Arles: Heterogeneity, Hierarchy, and Patronage*, (ed.) Andrew Wilson, Miko Flohr, „Urban Craftsmen and Traders in the Roman World”, Oxford, 2016, p. 254-277.

Treadgold, W., *Byzantium and its army, 284-1081*, Stanford University press, 1995.

Treadgold, W., *Paying the army in the Theodosian Period*, in (ed.) Ine Jacobs, „Production and prosperity in the Theodosian Period”, 2014, p. 273-300.

Tudor, D., *Sucidava*, editura Scrisul Românesc-Craiova, 1974.

Tudor, D., *În legătură cu războiul lui Filip Arabul împotriva carpilei*, Pontica IX, 1976, p. 89-97.

Tudor, D., *Comunicări Epigrafice X*, Pontica 13, 1980, p. 241-254.

Țau, S., Nicu, M., *Săpăturile arheologice din necropola birituală din secolul IV e.n. de la Barcea, jud. Galați*, în MCA 16, Vaslui, 1986, p. 172-179.

Ursachi, V., *Cercetări arheologice efectuate de Muzeul de Istorie din Roman*, Carpica I, 1968, p. 111-188.

Ursachi, V., *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad*, București, 1995.

Ursachi, V., *Contribuția cercetărilor arheologice din cetatea și așezarea geto-dacică de la Brad, la cunoașterea culturii geților est carpatici*, Carpica XXVI-1, seria arheologie, 1997, p. 43-49.

Ursachi, V., *Așezarea dacică de la Pînțești, com. Poienari, jud. Neamț*, Carpica XXIX, 2000, p. 83-112.

Ursachi, V., *Așezarea dacică de la Gândinți, com Sagna, jud. Neamț*, Carpica XXX, 2001, p. 9-38.

Ursachi, V., *Cercetările arheologice de la Tămășeni "La Siliște"*, jud. Neamț, Memoria Antiquitatis XXII, 2001, p. 219-289.

Ursachi, V., *Cetatea dacică de la Răcățău*, în *Geto-dacii dintre Carpați și Nistru* (secolele II a. Chr. - II p.Chr.), vol I., 2011, p. 278-323.

Von Oyen, A., *The Socio Economics of Roman Storage. Agriculture Trade and Family*, Cambridge University Press, 2020.

Vera, D., *Un'iscrizione sulle distribuzioni pubbliche di vino a Roma (CIL, VI, 1785 = 31931)*, in Studi in onore di Francesco Grelle, Bari, 2006, p. 303-317.

Vera, D., *Gli horrea frumentari dell'Italia tardoantica : tipi, funzioni, personale*, în *Mélanges de l'École française de Rome. Antiquité*, tome 120, n°2. 2008, p. 323-336.

Villing, A., Spataro, M., *Investigating ceramics, cuisine and culture-past, present and future*, în (eds.) M. Spataro, A. Villing, „Ceramics, cuisine and culture”, Oxbow books, Oxford, 2015, p. 1-25.

Virouvet, C., *Famines et émeutes à Rome des origines de la République à la mort de Néron*, École Française de Rome, 1985.

Virouvet, C., *Tessera Frumentaria. Les procédures de distribution du blé public à Rome à la fin de la République et au début de l'empire*, École Française de Rome, 1995.

Virouvet, C., *Les denrées alimentaires dans les archives des Sulpicii de Pouzzoles*, Cahiers du Centre Gustave-Glotz, XI, 2000, p. 131-149.

Virouvet, C., *Famines et émeutes à Rome des origines de la république à la mort de Néron*, École française de Rome, 2001.

Virouvet, C., *Les entrepôts dans le monde romain antique, formes et fonctions. Premières pistes pour un essai de typologie*, în *Horrea d'Hispanie et de la Méditerranée Romaine*, Casa de Velasquez, Madrid, 2011, p. 7-21.

Virouvet, C., *Bâtiments de stockage et circuits économique du monde romain*, în (eds.) Chankowski, Véronique, Xavier Lafon, and Catherine Virouvet, „Entrepôts et circuits de distribution en Méditerranée antique”, BCH Supplément 58, Athènes: École française d'Athènes, 2018, p. 43-59.

Virouvet, C., *Warehouse societies*, în (eds.) Pascal Arnaud and Sion Keay, „Roman Ports Societies. The evidence of Inscriptions”, *British School at Rome Studies*, 2020, p. 152-177.

De Vos, M., Attoui, R., Andreoli, M., *Hand and 'donkey' mills in North African Farms*, in (eds) Williams D. and Peacock D. „Bread for the people: The Archaeology of Mills and Milling. Proceedings of a Colloquium Held in the British School at Rome 4th-7th November 2009”, 2011, 131-50.

De Vos, M., *The rural landscape of Thugga: Farms, Presses, Mills, and Transport*, in (eds.) Alan Bowman and Andrew Wilson, „The roman agricultural economy: Organization, Investment, and Production”, 2013, p. 143-218.

Vulpe, R., Vulpe, E., *Les Fouilles de Poiana. Campagne de 1927*, *Dacia* 3-4, 1933, p. 253-351.

Vulpe, R., *Săpăturile de la Poieniști din 1949*, în *MCA I*, 1953, p. 213-506.

- Vulpe, R., *Popești*, MCA III, 1957, p. 213.
- Vulpe, R., *Șantierul arheologic Popești*, MCAVI, 1959, p. 315, fig 9/5.
- Vulpe, R., *Șantierul arheologic Popești*, MCA VII 1960, p. 328.
- Vulpe, R., *Așezări getice din Muntenia*, editura Meridiane, București, 1966.
- Vulpe, R., *Getul Burebista, conducător al întregului neam geto-dac*, Studii și Comunicări, I, seria istorie - științele naturii, 1968, p. 33-55.
- Vulpe, R., Barnea, I., *Din istoria Dobrogei. Romanii la Dunărea de Jos*, editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1968, vol. II.
- Vulpe, R., Teodor, S., *Piroboridava, Așezarea geto-dacică de la Poiana*, B. THR. XXXIX, 2003.
- Whately, C., *Organisation and Life in the Late Roman Military: A Bibliographic Essay*, în (eds.) Alexander Sarantis, Neil Christie, „War and Warfare in Late Antiquity”, Brill, 2013, p. 209-238.
- Watson, A., *The Digest of Justinian*, vol 1-4, Philadelphia, 1985.
- Wallace, S. le Roy, *Taxation in Egypt from Augustus to Diocletian*, Oxford, 1938.
- Wiewiorowski, J., *Questor Iustinianus Exercitus – A Late Roman military commander?*, Eos XCIII, 2006, p. 319-342.
- Wilkes, J. J., *Provinces and Frontiers*, în (ed.) Alan Bowman, Averil Cameron, Peter Garnsey, „The Cambridge Ancient History”, 2008, p. 212–268.
- Wilkins, J. M., Hill, S., *Food in the ancient world*, Blackwell, 2006,
- Wilkins, J., *Medical Literature, Diet, and Health*, în (eds.) John Wilkins, Robin Nadeau, „A companion to food in the ancient world”, Wiley, 2015, p. 59-67.
- Winkler, I., Takacs, M., Paiuș, Gh., *Așezarea dacică și daco-romană de la Cicău*, Apulum 17, 1979, p. 129-193.
- Whitby, M., *The Late Roman army and the defence of the Balkans*, (ed.) A. G. Poulter, „The transition to late antiquity on the Danube and Beyond”, Oxford, 2007, p. 135-162.
- Whitby, M., *Recruitment in Roman armies from Justinian to Heraclius (c. 565-615)*, (ed.) Averil Cameron, „Late Antiquity on the Eve of Islam”, Routledge, 2016, p. 277-340.
- Whittaker, C. R., *Roman Empire. A Social and Economic Study*, Baltimore and London, 1994.
- Whittaker, C. R., *Rome and its frontiers: the dynamics of empire*, Routledge, 2004.

Yotov, V., Minchev, Al., Κύριε βοήθει... *Inscriptions from Late Antique town at Saint Atanas cape in Byala, Varna Region, Плиска-Преслав*, 13, Sofia, 2018, p. 461-464.

Young, G. K., *Rome's eastern trade. International commerce and imperial policy 31 BC-AD 305*, London and New York, 2001.

Zahariade, M., *The Roman frontier in Scythia Minor (1980-1994)*, în (ed.) Petar Petrović, „Roman Limes on the middle and Lower Danube”, Belgrade, 1996, p. 223-234.

Zahariade, M., Mărgineanu Cârstoiu, M., Topoleanu, F., Bounegru, O., Dvorsji, T., Madgearu, Al., *Murighiol, com. Murighiol, jud Tulcea [Halmyris] Punct: La Cetate, la 2.5 km E de sat*, în *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, campania 2005, 2006*, p. 235-237.

Zarmakoupi, M., *La mobilité sociale à Délos : quelques remarques à partir de la culture matérielle et des documents épigraphiques*, (eds.) A.D. Rizakis, F. Camia, S. Zoumbaki, „Social Dynamics under Roman Rule. Mobility and status change in the provinces of Achaia and Macedonia. Proceedings of a Conference held at the French School of Athens, 30-31 may 2014”, *Meaethmata* 74, Athens 2017, p. 133-158.